Է. ՏԱՐԻ 1917 — ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 30 ՄԱՐԵՐԻ 4382 — Հ. Տ. 6 ՅՈՒՆԻՍ 1890 — Ն. Տ. 18 ՅՈՒՆԻՍ 1890 — ՀԻՋՐ. 2 ԶԻԼԳԱՏԻ 1307 — ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՐԵՆ ԴՐՈՒԹԻՒՆ ՊԻՏԻ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلاده غلطه‌ده نورادونكيان خانده آره‌وك غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՆՈՆԱՅՆ ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՆԵՐԸ

Հասարակ տարեկան գրանցեալ տարեթիւ	160
» կիսամեայ » »	80
» քառամսեայ » »	40
Օտար » »	200
» » »	100
Օտար » »	56
» » »	28
Դուրս Տարածութեան վրայ	6
Խոնար » »	4 մարկ ոսկի

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ԳՈՒԼԻՍ, 6 ՅՈՒՆԻՍ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆՑ ԺՈՂՈՎ

Ի Փէշթա, Պատուիրակութեանց ժողովոյն մէջ, արտաքին աշխարհավարութեան վիճաբանութիւնն աւարտեցաւ, և Կոմս Քալնոքի այս տարուան համար եւս վստահութեան քուէն ստացաւ։ Հունգարական ժողովոյն մէջ իւր քաղաքականութիւն աւելի ջերմապէս քննադատեցաւ քան աւստրեան ժողովոյն մէջ։ Մանաւանդ Աւստրիացիներէն անհամեմատ աւելի հակառակ են ռուսական ազդեցութեան և համաչափեան գործառնութեանց, և աւելի հոգածութեամբ կը դիտեն իրաց ընթացքը պալքանեան թերակղզւոյն մէջ։ Մանաւանդ ընդդիմադիր կուսակցութեան պետ կոմս Ալպերի Ապոնեի ըսաւ թէ մասնաւոր արժանահաւատ տեղեկութեանց նայելով, Պուլկարիոյ վիճակը պաշտօնապէս ցոյց տրուածին չափ գոհացուցիչ չէ։ Աւստրիոյ Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարարութիւնը չի՞ կրնար՝ դերիշխան Պեռութեան հետ բանակցութեան մնալով՝ հաստատել տալ իրաց արդի վիճակն և վաւերացնել իշխանին դիրքն, որպէս զի ամէն բան կանոնաւոր ընթացք առնու, եւ երկիրը ներքին հանգարտութիւն գտնէ։ Սերպիոյ մասին, ըսաւ կոմս Ապոնեի, աւստրեան դիւանագիտութեան թուլութիւնն է մեծագոյն պատճառ համաչափեան ազդեցութեանց ածման զօրացման սերպ ժողովրդեան մէջ։ Քալնոքի կոմսին բացատրութիւններն ընդարձակօրէն տեսան ընթերցողք Հեռագրոյց բաժնին մէջ։ Վարչապետն հաստատեց թէ արեւելեան Եւրոպիոյ մէջ Մեծին Բրիտանիոյ աշխարհավարութիւնը կատարելապէս համաձայն է Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին աշխարհավարութեան։ Պուլկարիոյ կացութեան վաւերացման խնդրոյն մէջ հարկ անհրաժեշտ է չչեղել Պերլինի Դաշնագրին դրած ճամբէն։ Աւստրեան դիւանագիտութեան չի վայլեր ձեռնարկել պաշտօնական գործողութեան մը որ յայտնի է թէ փափաքեալ ելքը չպիտի ունենայ։ — «Բայց ինչո՞ւ համար անյաջող ելնէք՝ եթէ չանաք համաձայնիլ գերերիշխան Պեռութեան հետ, օրինաւոր ընտրութեան մը պէտք եղած պաշտօնական վաւերացումը տալու համար։ Պերլինի Դաշնագրին 3րդ յօդուածը կը տրամադրէ թէ Պուլկարիոյ իշխանն ազատապէս կ'ընտրուի պուլկար ժողովրդէն, եւ ընտրութիւնը կը հաստատուի Բ. Դռնէն և կը վաւերացուի Մեծ Տէրութիւններէն։ Ռուսիա չբսաւ Պերլինի Վեհաժողովոյն մէջ թէ ի՛ւր անուանած իշխանին միայն ընտրութիւնը պիտի վաւերացնէ։ Հիմակ այնպիսի պահանջում մը կ'ընէ, որ սակայն դաշնագրական պահանջում չէ։ Պուլկարք չեն ուզեր Ռուսիոյ կողմէ անուանեալ ընտրելի մը իրենց իշխան ընդունիլ։ Դործն այս անել ճամբէն դուրս հանելու համար, ինչո՞ւ չաշխատի աւստրեան դիւանագիտութիւնը», կը հարցունեն մանաւանդ քննադատք Քալնոքի կոմսին։

Եւ յետոյ, կ'ըսեն նոյն քննադատք, Ռուսիա Պերլինի Դաշնագրոյն տառական գործադրումը պահանջելու իրաւունքը կորուսած է, յորմէ հետէ բռնաբարեց նոյն Դաշնագրին 59 րդ յօդուածը, տրամադրող թէ Պաթում ազատ (անմաքս) նաւահանգիստ պիտի մնայ, ե-գէ-ռ-ե-ր-կ-ա-ն նաւահանգիստ, մինչ Ռուսիա նախ մաքսի ազատութիւնը չնչեց՝ մաքսատուն հաստատելով, և յետոյ ամբողջ նաւահանգիստը զինուորական նաւահանգիստի վերածեց, ամբողջութեամբ չրջապատելով, և զինուորական գործողութեան կեդրոն ընելով։ Ո՛չ ոք կը հաւատայ թէ Ռուսիա պատերազմի հրատարակութիւն կ'ընէ եթէ Սոֆիայի աւստրեւմնեան դիւանագիտական գործակատարն համարձակապէս պաշտօնական յարաբերութիւններ կատարէ իշխանին հետ, փոխանակ պալատական ետեւի դռնէն դաղտնի այցելութիւններ ընելու։

Այս քննադատութիւնք ի հաշիւ առնուեցան մանաւանդ Պատուիրակութեան տեղեկագրոյն մէջ, որով վստահութիւն կ'արտայայտուի Քալնոքի կոմսին աշխարհավարութեան վրայ։ Վարչապետին վրայ պարտ դրուեցաւ, ինչպէս կ'ըսեր երեկի Հեռագիրն, «յարգելով հանդերձ Վեհ. Սուլթանին գերիշխանութեան իրաւունքն, ամէն պատեհ առթիւ ջանալ իշխանին ճանաչումը մեռնցնելու, եթէ ոչ ուրիշ կերպիւ՝ դէթ բարեկամական խորհրդովք»։ Կը մնայ տեսնել թէ այս նոր բացատրութեան ներքեւ աւստրեան դիւանագիտութիւնն անցեալէն աւելի գործօն և կարուկ պիտի լինի՞։

* * *

Պատուիրակութեանց ժողովոյն մէջ, և աւստրեւմնեան լրագրութեան մէջ, ցաւօք և հեծութեամբ խօսուեցաւ սպառազինութեանց յարաճուն վիճակին վրայ։ Ամէն կողմէ դիտողութիւն կը լինի թէ աւստրեւմնեան Տէրութեան համար լաւագոյն կը լինէր քանի մը զօրագունդեր պակաս ունենալ, և ընդհակառակն քիչ մը աւելի զօրացնել իւր ելմտական վարկ։ Ժողովրդեան վճարած տուրքերն անտանելի կերպիւ ծանր են։ Տէրութիւնը չունի ոսկեդրամ պահեստի դրամագլուխ, ինչպէս ունի Բրուսիա, որպէս զի՝ պատերազմ ծագելուն պէս՝ առանց նոր փոխառութեան մը յաջողութեան և առանց խորհրդարանական վաւերացման սպասելու՝ կարենայ հարկաւոր նախնական գործողութիւններն ի գործ դնել անմիջապէս։ Այս դիրքն է զուրկ լինելով Աւստրիա-Հունգարիա, պատերազմի յայտարարութեան հետ սեղանաւորական հրապարակները դիմելու հարկին մէջ կը գտնուի։ Բայց ահա ո՛չ միայն Բրուսիա այլ և Իտալիա բարի օրինակ կ'ընծայէ Աւստրիոյ՝ իւր սպառազինութեանց արտաւոր ծախքերէն զեղչելով, և բարւոքում իւր դանձային վարկին, և նոյն խնայողական քաղաքականութեան կարող է հետեւիլ Աւստրիա-Հունգարիա՝ առանց իւր բանակին ոյժը տկարացնելու։ Այս դժդոհութեան ձայները լռեցնելու համար, Ֆրանց Եոզէֆ Կայսր և իւր նախարարք հաւատացք չռայլեցին Պատուիրակութեանց թէ անհրաժեշտապէս պէտք եղածէն աւելի ծախք չպիտի լինի բանակին համար։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԴԷՊԵՐԸ ԵՒ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐ

Ձերբակալուած 14 Ռուսերուն հարցաքննութիւնը կը շարունակուի Փարիզի մէջ, բայց երկար կը տեւէ, որով հետեւ բռնուած նամակներն և այլ թուղթերը ռուսերէնէ կամ ուրիշ լեզուէ ի Ֆրանսերէն թարգմանել պէտք է։ Հարցաքննիչ դատաւոր Պ. Ռիմալէն ազատ արձակեց զՕր. Ֆէտորովնա և Պ. Աչքինազի, որոց դէմ յեղափոխական մեղապարտ գործողութիւն չէ ապացուցուած։ Օր. Ֆէտորովնա մտերմութիւն էր Տիկին Սիհիտայի, որ, ինչպէս կը յիշեն Ազատ-Եւի ընթերցողք, անցեալ տարւոյ դէպի վերջն ա՛նքան գանակոծեցաւ Դարայի սիպիրեան բանտին մէջ որ առած վէրքերէն ու սրտին ցաւէն մեռաւ քիչ ետք։ Օր. Ֆէտորովնա Տիկին Սիհիտայի հետ գործակցութեամբ անվաւեր տպարան մը հաստատած էր ի Թաշքանդ, և ռուս ոստիկանութեան ձեռքն ինկաւ։ Երկուքը մէկէն Սիպերիա աքսորեցան, և բաւական տեղ միասին ճամբորդելէ ետք, օրիորդն յաջողեցաւ փախչիլ։ Շատ մը արկածներ անցնելով յաջողեցաւ Փարիզ հասնիլ, և կ'աշխատէր փորագրութիւն սովրիլ՝ ապրուստ մը ճարելու համար։ Պարկեշտ կեանք մը կը վարէր, և իւր վարպետ վկայեց թէ արհեստին մէջ այնքան յաջողակ էր որ քիչ ժամանակէն ապրուստը կրնար ապահովել։ Օր. Ֆէտորովնա՝ խնայութեան համար՝ իւր ազդակիցներուն մօտ կը բնակէր, և այս պատճառաւ անոնց հետ միասին ձերբակալեցաւ։ Օր. Պրոմպէրկի (բժշկական ուսանող) և Տիկին Ռայնշթայնի հետ Սէն Լազարի բանտը զրկուեցաւ, և թէպէտ տակաւին դատապարտութիւն չէր կրած, գիշերները փողոցի մէջ ձերբակալուած դէշ կիներու քով դրուեցաւ։ Փարիզաբնակ Ռուսք բոզքիցին այս տնօրինութեան դէմ, ըսելով թէ Ռուսիոյ մէջ իսկ դեռ եւս չդատապարտուած քաղաքական ամբաստանեալք և պարկեշտ կանայք դէշ կիներու քով չեն դրուիր։ Փոքրիկ վճարում մ'ընելով, ի վերջոյ երեք ռուս կանայք առանձին սենեակ մը դրուեցան, ուր իրենցմէ զատ չորս կիներ եւս բանտարկուած էին։ Տիկին Ռայնշթայն բժշկական ուսման ընթացքն աւարտած էր, և ամսոյս մէջ Պերն պիտի երթար բժշկութեան վկայականն ստանալու։ Օր. Պրոմպէրկ տակաւին կը շարունակէ ուսմունքը Փարիզի բժշկական Համարարանին մէջ։ Պ. Ռայնշթայն անոր յանձնած էր տուփ մը, խնդրելով որ պահէ, և օրիորդն իւր մահճակալին ներքեւ դրած էր զայն։ Երբ ոստիկանութիւնն իւր սենեակը խուզարկեց և տուփն երեւան հանեց, և երբ տուփը բացուելով միասակար նիւթեր պարունակելն յայտնուեցաւ, Օր. Պրոմպէրկ սարսափահար եղաւ և մարեցաւ ինկաւ։ Պ. Աչքինազի եւս բժշկական ուսանող մ'է, և որդի ռուս բժշկի մը որ զօրապետութեան ատիճան ունի։ Ի Ռուսիա մեծաւ յաջողութեամբ անցուցած էր մի քանի քննութիւններ։ Բայց Խարքովի Համալսարանին մէջ իւր աշակերտակիցներուն վրայ ա՛նքան ազդեցութիւն չունեցաւ որ կասկածելի եղաւ իշխանութեանց։ Երբ անկարգութիւնք պատահեցան, բռնուեցաւ, և թէպէտ իրեն դէմ ոչինչ ապացուցուեցաւ, արտաքսեցաւ Համալսարանէն, և զինք ուրիշ ո՛չ մէկ բարձրագոյն վարժարան ընդունելու հրաման տրուեցաւ։ Ասոր վրայ Փարիզ ապաստանեցաւ, իւր ուսմունքն յառաջ տանելու և ապրուստի միջոց մը գտնելու համար։

* * *

Ի Փարիզ ռուս յեղափոխականաց ձերբակալման առթիւ Ռուսք ֆրանսական ոստիկանութեան գովասանք կ'ընեն, ցուցնելով միայն թէ ռուս ոստիկանութիւնը, թէեւ ամէն տարի մեծամեծ գումարներ կը վատնէ, բայց ի դէպ ժամու պէտք եղած գործողութիւնները չի կատարեր, և վտանգաւոր անձերը ձեռք չի կրնար անցուներ։ Զարը բացատրիկ կերպիւ մը իւր չնորհակալութիւնը պիտի յայտնէ եղիր Հանրապետութեան Նախագահ Պ. Քառնոյի։

—Ի Փեթերսպուրգ Նոմոյի իշխանէն աւելի հետաքրքրութիւն չարթնց և աւելի համակրական ընդունելութիւն գտաւ խազախ հեծելազօր Փէշքով, որ, ինչպէս յայտնի է, իւր փոքրիկ սպիտակ ձիով Ամուրի և Աբեւելեան Սիպերիոյ հեռաւոր փայրերէն Ռուսիոյ մայրաքաղաքն եկած է։ Խազախաց պահակագնդին հրամատար Կրէքով զօրապետ շատ մը զօրականներով և երգիչ և նուագածու գինուորներով ընդառաջ գնաց անվնաս խազախ ձիաւորին, զոր խուռն բազմութիւն դիմաւորեց Հուրրաներով։ Մի քանի օրուան մէջ Փէշքով 2 600 հրաւէրներ ստացաւ հայկերոյթի, ընթրիքի, թէյի, և 179 առաջարկներ՝ իւր ձին գնելու համար, որուն մինչեւ 40 000 բուպլ տուող եղաւ, բայց Փէշքով ո՛ և է գնով չի ծախեր իւր հաւատարիմ և տակուն ընկերը։

—Խարքով, կեդրոնական Ռուսիոյ ստանն, երկու շաբաթէ ի վեր ջրոյ սով կը քաշէ։ Հիւանդանոցի մէջ հիւանդք այլ եւս չեն լուացուիր, ջրանկիրք ջուր չունին հրդեհներ մարելու համար, և խմելու ջուրը թանկագին հեղուկի մը պէս օրայով կը ծախուի։ Խարքովի ժողովուրդը սրտաշարժ հեռագիր մը ղրկեցին ի Փեթերսպուրգ ներքին գործոց Նախարարութեան՝ անմիջական օգնութիւն խնդրելոյ։

ԴՐՈՒՄԱՒՈՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆ ԳԱՆԴԼԻԱ

Լորտերու ժողովոյն մէջ, գործաւորական խնդրոյն վրայ ընդհանուր վիճաբանութիւն մ'եղաւ, այն յանձնաժողովոյ տեղեկագրոյն առթիւ որ՝ ինչպէս կը յիշուի՝ երեւան կը հանէր շատ մը գործաւորաց և գործաւորուհեաց կրած կեղեքումները կարգ մը անխիղճ միջնորդներու երեսէն, որք ոչինչ դներով կ'աշխատցնեն զանոնք, մեծագոյն շահերն իրենք դանձելով անաչխատ և անվաստակ։ Լորտերէն ոմանք պահանջեցին կառավարական միջամտութիւն աւելցնել՝ յօդնութիւն գործաւոր դասուն։ Ուրիշներ, ընդհակառակն, պնդեցին թէ կառավարական միջամտութիւնն է պատճառ խանդարման բնական յարաբերութեանց ընդ մէջ դրամագլխին և աշխատութեան։ Թէ մարդասիրական միջոցներով և ձեռնարկութիւններով գործաւորաց օգնութեան հասնելով հանդերձ, պէտք է զգուշանալ աշխատութեան ու մրցման ազատութիւնը սահմանափակելէ։

Կառավարութիւնը բացատրեց թէ Անգլիա ամէն պատճառ ունի գոհ մնալու Պերլինի դեսպանախորհրդոյն արդիւնքէն։ Հոն Անգլիա ցոյց տուաւ աշխարհի առջեւ թէ գործարաններու և արհեստարի խնամութիւններուն վրայ իւր գրած օրէնքներով քաղաքակիրթ աշխարհին մէջ առաջնակարգ դիրք բռնած է, և ուրիշ ամէն ազգէ աւելի հոգածութիւն ցուցած է գործաւորաց վիճակին բարւոքման։ Եթէ Անգլիա աշխատութեան ժամերն եւս առաւել սահմանափակել փորձէ, անդիտակցաբար ցաւս կը հասցնէ իւր արհեստագործութեան և վաճառականութեան։

Կառավարութիւնն յարեց թէ ընկերային խնդրոյն հիմնական դարմանները մին պէտք է նկատել Կ-Ա-Ռ-Ա-Ղ-Ա-Ն-Ի-Ն Խ-Ն-Դ-Ի-Ր։ Գործաւորք կանուխ կարգուելով, շատ մը գաւակներ կ'ունենան, և իրենց վիճակն աւելի ծանրացնելէ զատ, շատ մը անմեղ մանկիկներու թշուառութեան պատճառ կ'լինին։ Ուրիշ հիմնական դարման մը պէտք է նկատել ի Ը-Ա-Ն-Ի-Ն-Ի-Ն, և Ա-Ռ-Ա-Ջ Ի-Ն-Ի-Ն-Ի-Ն Ծ-Ա-Ն-Ր-Ա-Ց-Ի-Ր Դ-Ա-Ն-Ա-Ց-Ի-Ն։ Ասոնցմէ զատ՝ Կրէյգ զորապետ չատ մը զօրականներով և երգիչ և նուագածու գինուորներով ընդառաջ գնաց անվնաս խազախ ձիաւորին, զոր խուռն բազմութիւն դիմաւորեց Հուրրաներով։ Մի քանի օրուան մէջ Փէշքով 2 600 հրաւէրներ ստացաւ հայկերոյթի, ընթրիքի, թէյի, և 179 առաջարկներ՝ իւր ձին գնելու համար, որուն մինչեւ 40 000 բուպլ տուող եղաւ, բայց Փէշքով ո՛ և է գնով չի ծախեր իւր հաւատարիմ և տակուն ընկերը։

—Խարքով, կեդրոնական Ռուսիոյ ստանն, երկու շաբաթէ ի վեր ջրոյ սով կը քաշէ։ Հիւանդանոցի մէջ հիւանդք այլ եւս չեն լուացուիր, ջրանկիրք ջուր չունին հրդեհներ մարելու համար, և խմելու ջուրը թանկագին հեղուկի մը պէս օրայով կը ծախուի։ Խարքովի ժողովուրդը սրտաշարժ հեռագիր մը ղրկեցին ի Փեթերսպուրգ ներքին գործոց Նախարարութեան՝ անմիջական օգնութիւն խնդրելոյ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Գործաւորաց ծերութիւնը թշուառութեան դէմ ապահովելու նպատակաւ ներքին գործոց Նախարար Պ. Ֆոնսթանի յօրինած ծրագիրն, որ Խորհրդարանին ներկայացուեցաւ, 33 առ 100 համեմատութեամբ կառավարական պարգեւ մը կուտայ այն գործաւորաց որք 25էն մինչեւ 55 տարիներու մէջ իրենց կեանքը կ'ապահովագրեն՝ ծերութեան մէջ հանգստեան թոշակ ընդունելու համար։ Այս ապահովագրութեան տարեվճարին 100ին 33 համեմատութեամբ պիտի լինի կառավարական նպաստ, որ տարեկան 240 ֆր.է պակաս և 300 ֆր.է աւելի չպիտի լինի։ Այս օրէնք քննարկուելու համար, երկու միլիոն ֆր.է աւելի վարկ պիտի խնդրէ կառավարութիւնն, ապահովագրական մնաւորներուն պէտք եղած նպաստը վճարելու համար ի հաշիւ ապահովագրեալ գործաւորաց, որք առ այժմ 28,000է աւելի չեն, բայց անշուշտ պիտի աւելնան՝ քաղաքներեալ այս կառավարական ազակցութեամբ։ Կը հաշուուի թէ կառավարական նպաստը տարեկան երեք միլիոն ֆր.է աւելի չպիտի լինի։

—Պ. Փասքալ Կրուսէ, երիտասարդական անխոհեմութեան վայրկեանի մը մէջ, Հասարակորդեանց յարած էր, և անոնց ծայրայեղութեանց մասնակից դտնուած, յետ ֆրանսական պատերազմի 1871ին։ Երբ ֆրանսական բանակն յաղթեց Հասարակորդեանց, Պ. Կրուսէ փախաւ Ֆրանսայէն և Անգլիա ապաստանեցաւ։ Հոն առիթ ունեցաւ մնալն դիտելու թէ դպրոցական մարմնամարզիկ խաղերը և ըմբշական վարժութիւններ ո՛ր ատիճան կը զօրացնեն անդլիական պատանեկութիւնն և երիտասարդութիւնը, մինչ ֆրանսացի դպրոցականք իրենց արձակուրդի ժամերը սովորաբար կ'անցուցնեն սիրահարական վէպերու ընթերցմամբ, կամ վաւաշոտ խօսակցութեամբ։ Ընդհանուր ներողութեան չնորհիւ իւր հայրենիքը վերադառնալէն ի վեր, Պ. Կրուսէ ջանադիր եղաւ այս դպրոցական խաղերն և ըմբշական վարժութիւններն իւր ազգին նոր սերնդեան մէջ ընդհանրացնելու։ Ֆրանսական լրագիրք, ի գլուխ որոց Թան, ջերմագին ջատագովեցին այս ձեռնարկ, մանրամասն ուսումնասիրութիւններ հրատարակելով անդլիական դպրոցական խաղերուն վրայ, և գլխաւորը մանաւանդ, իւր մի քանի ձեւերու ներքեւ, օրուան նորաձեւութիւնն եղաւ ի Ֆրանսա։ Կրթական նախարարութիւնն եւս ոյժ տուաւ այս քաջառողջ մարզանաց, և մինչեւ իսկ տարեկան մրցահանդէս մը կազմուեցաւ, Lendit անուամբ, Ֆրանսական հին տօնավաճառի մը անուամբ, յորում Ֆրանսական զանազան վարժարանաց զօրեղագոյն աշակերտք ի մի վայր դալով՝ կը մրցին մարմնամարզի և ըմբշական քաջագործութեանց մէջ, և պարգեւներ կը ստանան յաղթական մրցակիցք։ Անցեալ օր Պ. Քառնօ այցելեց ըմբշական մրցահանդէսն, և քաջալերեց աշակերտները։ Ֆրանսացիք, որք նոր սերունդը կը պատրաստեն վրէժխնդրական մեծ պատերազմի մը, ո՛չ միայն կրթական այլ և զինուորական տեսակէտով մեծ կարեւորութիւն կուտան այս ֆիզիքական մարզանքներուն։

—Անցեալ տարի 1 031 օտար ուսանողք կային ի Փարիզ, և այս թիւ սովորականէն ո՛չ աւելի է ո՛չ պակաս։ Այս ուսանողաց միայն 19ը գերման էին և 18ն աւստրիացի։ 15ն անդլիացի և իտալեանացի եւ 296ը ռուս և լեհ։ Պալքանեան թերակղզին ամենէն չատ ուսանող ղրկած էր, այսինքն՝ 315 Յոյնք, Բուլգարացիք, Ռումանք, Սերբք և Պուլկարք։ Ամենամեծ մասը բժշկական և իրաւագիտական հիւղերուն կը հետեւէր։

— 20 —

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ

ՕԳԴԱՎ ՖԷՕՅԷ
ԱՆԴԱՄ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻՈՅ

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏԻ ՊԱՏԻՒ

Այդ զանազան նկատողութեանց շնորհիւ, պառաւուհւոյն և իր ընթերցողին պատերազմաշունչ խօսակցութիւնը բաւական անակնկալ ելք մը պիտի ունենար, Թէև բոլորովին կնոջական։ — Տիկին ու Մոնդռաան, որ իր առաձնցին մէջ մէկ մարդ, որ իր առաձնցին մէջ մէկ քանի անգամ պտտցուած էր յուզմամբ, մեղմիւ ձեռքը դրաւ Պէշգոյիսի թեւին վրայ։

—Սիրելի գաւակս, ըսաւ, չատ մի զարմանաք եթէ ձեր մեկնումն իմացած առեմնը առաջին չարժումս սրտնեղութեան չարժում մը եղաւ։ Որովհետեւ ես չատ կը ցաւիմ այս բանիս համար, թէեւ դուք չէք ցաւիր։ Օ՜հ, սիրելի աղջիկս, համբոյր մը տուէք ինծի։

Օրիորդ ու Սառատն համակերպեցաւ։ Եւ, զայն իր սրտին վրայ այս բաղձանաց, եւ, զայն իր սրտին վրայ այս բաղձանաց։ Եւ, զայն իր սրտին վրայ սեղմելով հանդերձ, պառաւուհին, որուն ջիղերը չատ գրգռուած էին, լացաւ։

—Իրեն համար սփոփանք մը եղաւ այս։

—Գիտէ՞ք թէ տարին ա՛ր չչէ, հարցուց իր հեկեկանքներուն մէջէն։

—Օ՛հ սատուտ, տիկին։

—Այդ նկարիչներն, անգամ մը որ համբառնին չինեն, ուզածնուն չափ կը չահին։ Հարուստ պիտի ըլլաք, սիրելիս։ այդ է խնդիրը։

—Կրնա՞մ հիմակ ըսել Պ. Ֆապռիսի թէ կը համձիք զինքն ընդունիլ, տիկին։

—Բայց անշուշտ։ մեր նիստերուն սովորական ժամուն։ Արդէն պէտք է որ կինդանագիրս լմնցնէ։ Կէս ժամէն կ'սպասեմ իրեն։

Պէշգոյիսի նորէն ճակատը մատոյց։ Նոր և գուրս եկաւ։—Անմիջապէս Ֆապռիսի քով գնաց, դարաստանին դրանն առջեւ, և համառօտակի պատմեց պառաւուհւոյն հետ ունեցած խօսակցութիւնը։

—Կը տեսնէք, պարոն, ըսաւ թէ, չատ անուշութեամբ անցաւ ամէն բան եւ չատ չ'չարշրկեց զիս։

—Պատճառն այն է որ զգացած է թէ զօրաւոր պաշտպանողականի վրայ կը գրանուիլիք։ ըսաւ Նկարիչը խնդալով։ Բայց ես աւելի ակնածութեամբ եւ յարգանքով պարտիմ վարուիլ իրեն հետ։ գիտէ զայս, եւ չատ կը վախնամ որ փոթորիկն, որ մեր գլխուն վրայ որատաց լոկ, չպայթի իմ գլխուս վրայ։

—Անշուշտ չատ ժպիրն խօսքեր պիտի լսէք, խեղճ պարոն։ Բայց եթէ քիչ մը կը սիրէք զիս, համբերութեամբ պիտի տանիք զայնս, չխանգարելու համար գործերը, որք լաւ կ'ընթանան։

—Կը խոստանամ, ըսաւ Ֆապռիս, եւ կը մտքեմ հիմակ որ փորձութիւնը չատ ծանր ըլլայ, քանի որ ձեզի համար պիտի նեղուիմ։

—Շնորհակալ եմ, պարոն։ կը հասկնաք, այնպէս չէ՞, թէ կը փափաքիմ կարելի եղածին չափ առանց կռուի գուրս ելնել ասկից։

Իրենց խօսակցութիւնը քիչ մը տաեն եւս տեւեց։ Մինչդեռ մանրաքայլ կ'երթեւեկէին դարաստանին գլխաւոր ծառուգոյն մէջ, Պէշգոյիսի քանի մը տեղեկութիւններ տուաւ նմա իր խնամակալին վրայ։ որուն մտադիր էր գրել նոյն օրը և որուն հաւանութիւնը տարակուսելի չէր։ Յետոյ, կենդանագիրը նկարելու ժամը հասած ըլլալով, Ֆապռիս դղեակ դարձաւ եւ վայրկեան մը յետոյ պառաւուհւոյն հետ միասնակ կը գտնուէր։

Տիկին ու Մոնդռաան արդէն նստած էր իր թիկնաթոռին վրայ, սրսփին կեդրոնը։

—Տիկին պառաւուհի, ըսաւ նկարիչը, օրիորդ Պէշգոյիսի ինձ ըսաւ թէ հաճեր էք հաւանիլ այն միութեան որում բաղձալու ծայրագոյն յանդգնութիւնն ունեցայ։ իմ կողմէս շնորհակալ եմ։ նոր համանուանդ որ ինծի համար կը գրուիք ընկերէ մը, մտերիմէ մը որուն արժէքը ոչ ոք կրնայ հասկնալ ինծի չափ։

—Ասատուա՞ծ իմ, սիրելիդ իմ պարոն Ֆապռիս, ի՞նչ ընենք։ Ոնանց երջանկութիւնն այլոց դժբաղդութիւնը կը կազմէ։ Ա՛յս է կեանքը։ Նստեցէք։ Այս ամենուն վրայ կը խօսակցինք աշխատած ատեններիդ։ քանի որ արդէն չըլլար ձեր գործին։

Նկարիչը գլուխը խոնարհեց, պատկերական հաստատուեց։ վրձինն առաւ և ըսկսաւ նկարել։

—Կը կարծէ՞ք որ կարենաք այսօր աւարտել, սիրելի վարպետ։

—Կարծեմ թէ դեռ երկու նստի պէտք պիտի ունենանք, տիկին։

—Վերջապէ՞ս, ըսաւ պառաւուհին։—Եւ վայրկեան մը լռութիւնէ եւ ապ։—Ի՜նչ ուրեմն, ձեր ամուսնութեան գալով, սիրելիդ իմ պարոն Ֆապռիս, այնպիսի մէկու մը հետ կ'ամուսնանաք որուն վրայ լաւ բաներ միայն կարելի է ըսել։ Իր վարմունքն, յորմէ հեռուէ իմ քովս է, օրինակելի վարմունք մը է, ինչպէս դուք իսկ կերրցած էք գտանել։ Հազար բարեմասնութիւններ ունի զորս անշուշտ կը գտնէք։ Հակառակ այս ամենուն, եթէ ձեր ձեռքն իրեն առաջարկելէ առաջ ինծի խորհուրդ հարցնելու պատիւն ընէիք ինծի թերեւս պիտի ջանայի այդ գաղափարէն հեռացնել զձեզ։

—Պատճառը կրնա՞մ գիտնալ, տիկին պառաւուհի

—Ասատուա՞ծ իմ, անոր համար որ այն օրն ուր ձեզի հետ պիտի ամուսնանայ, հիշդ իր բարեմասնութիւններ-զէթ մասամբ-կրնան անպատեհութիւններ դառնալ։ Այսպէս, ես զինքը չեմ մեղադրեր անշուշտ իր ծագմանը վրայ հպարտ եւ իր անուանն ու անձին յարգանքը չատ բարձր պահելուն համար։ Բայց մինչեւ իսկ ինծի համար —որ բնականաբար չատ ներողամիտ եմ այս մասին,—օրիորդ ու Սառատն չափազանցութեան կը հասցնէ այս արժանիքը։ Թեսքը մեր մէջը, իրոք Սառատնային հպարտութիւն ունի։ Վախնամ որ չատ չուտ պիտի նշմարէք զայս, սիրելի պարոն։ Աւելորդ է ըսել թէ ծայրայեղութիւնն այն ատիճանին չպիտի հասցնէ որ արհամարհէ իր ամուսինն, որ այնչափ բարձր է այդ օրինակ զգացումէ մը՝ որո՛ւ կրգմէն որ ըլլայ, բայց իր կնքածին նման միութիւն մը, որչափ ալ կատարելագոյն պատուաբեր ըլլայ, այնչափ հակառակ է իր բնաւորեաց և մեր աշխարհին աւանդութեանց ու սովորութեանց, որ օրիորդ ու Սառատն քիչ կամ չատ պիտի տառապի անկից իր սրտին խորը։ Աւա՜ղ, սիրելի պարոնս, ձեզի չափ ես ալ գիտեմ որ առաջի բանս կանանց մեծաչափով բոլորովին անհեթեթ բան մըն է այս։ Բայց թոյլ տուէք ըսել որ ձեզմէ լաւ գիտեմ այս մասին մեր ընկերական շրջանակին ընդունած գաղափարները։ Այդ գաղափարները չատ քիչ փոխուած են Լաբ Ժ'ի և Սէն-Սիմոնի ժամանակէն ի վեր, կը հաւատամ ձեզ։ Ներեցէք, գիտեմ թէ ի՞նչ պիտի ըսէք։ Ցեզափոխութեան խօսքը պիտի ըսէք ինծի։ Բայց եթէ Ցեզափոխութիւնը մեր ձեռքն խլեց մեր առանձնաշնորհութիւնները և մինչեւ իսկ գլուխները, չկրցաւ մեզմէ խլել։ կարծեմ առհաւատիւն կ'անուանէք հիմա այդ բանը։ Չկրցաւ մեզմէ խլել առհաւատեան ազատութիւն, այսինքն, հին ֆրանսերէնով, յանկութիւն արեան մը որ մեր երակներուն մէջ զատուած և նրբացած է սերունդէ ի սերունդ հինգ վեց հարիւր տարի։ Այդ արիւնն է, սիրելի պարոնս, որ հակառակ մեր կամքին կ'ապստամբի, երբ զայն խառնեն արեան մը հետ որ։ աւելի առոյգ է։ աւելի մաքուր թերեւս,—Ասատուա՞ծ իմ, հակառակը չեմ ըսեր,—բայց որ վերջապէս նոյն հիւթն և մինչեւ իսկ նոյն երանգը չունի։ Հետեւաբար, ինչպէս Ցեզափոխութիւնն առաջ, հիմակ ալ առաւելութիւն չէ որ ազնուատոհմաջիկ մը ամուսնանայ գործարանատիրոջ մը։ գիտուն մը։ գրագէտի մը։ արուեստագէտի մը հետ, նոյն իսկ եթէ անոնց արժանիք ունենան։ Ֆրանսայի մէջ, այդ տեսակ բան պատահած չէ գրեթէ։ եւ չկարծէք թէ, սիրելիդ իմ պարոն Ֆապռիս, այդ բացառութիւնն ամենագոյն վիրաւորիչ հանգամանք ունի անոնց համար որք ասարկայ են այդ բացառութեան։ աշխարհիս մէջ ոչ ոք մեզի չափ սէր և ակնարկ կ'զգայ բանաստեղծներէն եւ արուեստագէտներէն։ Մեր սեղաններուն զարդ կուտանք անոնցմով, եւ մեր սրտերուն՝ շահեկանութիւն եւ հրապոյր։ բայց հեռերնին չե՞նք ամուսնանար։ Ներեցէք։ Պիտի ըսէք անշուշտ թէ այնչափ դժուարահաճ չենք մեր մանչերուն ամուսնութեանց համար, եւ սիրայօժար կ'ամուսնացնենք զայնս անոնցմէ օրիորդներու հետ, բաւ է որ հարուստ ըլլան։ Նախ պիտի ըսեմ որ լաւ բան մը չենք բեր ազգի, և երկրորդ, մեր վաղեմի սովորութեանց համեմատ, արուն կ'ազատացնէ,—սկզբունք մը որ, լաւ գիտեցէք, մարդկային բնութեան չատ հնգրիա մէկ հակացողութեան վրայ հիմնուած է։ որովհետեւ կանանց մէջ բնազդման նրբութիւն մը, իւրացնելու յարմարութիւն մ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ ԵՒ ԶՐՈՑՑՆԵՐ

Անգլիական ապայակցան որոշեց Տոնկոլայի վրայ քալել։ Փոխադրութեան մը ջոցները պատրաստելու կը զբաղի ամենայն փութաջանութեամբ։

—Կալիֆոյ կառավարիչն արգիլեց պաուսանոզաց համաժողովն, որ ի Բրաքվիա տեղի պիտի ունենար, Առամ Մխքիեվիչ լեհ մեծանուն բանաստեղծն ոսկերաց Մոնմորանսիէ (Ֆրանսա) ի Լեհաստան փոխադրման առթիւ, որ մեծ հանդիսի պիտի տօնուի։ Այս հանդէսն իսկ արգիլել խորհուեցաւ պահ մը, Ռուսիոյ հանգէպ վիրաւորիչ ցոյցերու տեղի չտալու համար, բայց ի վերջոյ որոշուեցաւ չատանալ ինչ ինչ սեղմութիւններով։

—Իտալեան դատական իշխանութիւնն Հռոմայ կայսրանին մէջ գրաւեց ամենամեծ արժէք ունեցող կրօնական նիւթեր, որք Տըպլինի արքեպիսկոպոսին կը ներկուէին։ Այս գրաւեալ առարկայից մէջ, որք ժամանակաւ կրօնային միաբանութեանց կը վերաբերէին, կան մանաւանդ մարմարեայ խորան մը, թանկագին քարերով զարդարուած, և տապանակ մը նրբակերտ մետաղեայ, հագուագիւտ քարերէ յօրինուած սիներով։ Իտալեան իշխանութիւնը զանոնք գրաւեց՝ յենլով այն օրէնքին վրայ որ կ'արգիլէ առանց կառավարական արտօնութեան գեղարուեստական նիւթոց արտաժուսին։ Անգլիոյ դեսպանը բողոք բարձաւ իտալեան կառավարութեան։

—Ռուսիոյ գահաժառանգն այս ամառ այցելէ եռաքը Բազանի ազգային ցուցահանդէսն, ընդարձակ ուղեւորութեան մը պիտի ձեռնարկէ, և ի Ս. Տեղիս ալ ուխտի պիտի երթայ։

—Եգիպտական առանձնաշնորհեալ Պարտուց փոփոխման պայմաններուն հրատարակման վրայ, այս արժեթուղթերէն մեծաքանակ ղրկուեցաւ ի Լոնտոն։ որովհետեւ 3½ % տոկոսաբեր թղթի անգլիական հրապարակը փրանսական հրապարակէն աւելի կը բանէ։ Այս պատճառաւ վերջին օրերս գրամը սուղ էր ի Լոնտոն։

—Պրոյլիի գուքսն և Պ. Շոմբէրկ, որոց ձեռքն են «Թարանի Ցուշագրութիւնք», որք մի քանի ամիսէն լոյս պիտի տեսնեն, հրատարակութեան չափն 40,000 ֆր. խոստացան Ալպաս-Լուանեցոց Սրբանոցին ի Վէզինէ, Ֆրանսա։

—Վիլհէլմ Կայսեր այս տարւոյ բնդարձակ ուղեւորութեան ծրագիրն հրատարակեցաւ։ Ցունիս 13/25 ին, Քոփէնհակ պիտի երթայ (Դանիա), ուր երեք օր մնալէն ետք, պիտի անցնի Քրիստիանիա (Նորվեկիա), ուր եւս երեք օր մնալէն ետք, իր ուղեկիցներուն մեծագոյն մասը պիտի ճամբէ, և Նորվեկիոյ ներսերը զբօսական պտոյտ մը պիտի ընէ, ուստից յուլիսի դէպ ի վերջերը վերադառնալով, անգլիական Ուայթ կղզին պիտի երթայ, ուր Վիքթորիա թագուհւոյն հետ պիտի տեսակցի Օսպորնի դղեկին մէջ։ Ի Փոցտամ աշնային մարզահանդէսներուն ներկայ գտնուելէն ետք, Փեթերսպուրգ պիտի երթայ ծովու ճամբով, և Զարին այցելով, պիտի դիտէ ռուս բանակին մարզահանդէսներն։ Յետոյ պիտի վերադառնայ Փոմէրանիա, իր պահակազօրաց մարզանքը դիտելու, և ապա պիտի երթայ Ցլէնսպուրկ, գերմանական նաւատորմին և ցամաքային զօրաց միահաղոյն կատարած ռազմախորձերը տեսնելու։ Տէրութեան ուրիշ մի քանի կողմերն եւս ռազմախորձերու ներկայ գտնուելէն ետք, ի Լէյնից պիտի տեսակցի Ֆրանց Եոզէֆ Կայսեր հետ սեպտ. ամսուն։ Ասասիկ ճշմարտապէս երիտասարդական գործունէութիւն։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀՐԱՒԷՐ

ԱՌ ԱԶԳ. ԵՐԵՍՓԽԱՆՆ

Ազգային ժողովոյ Ա. նիստը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Ուրբաթ, 8 Ցունիս, ի Խորհրդարան Ղալաթիոյ։

Առեանը պիտի բացուի ժամ ճիշդ 6ին և փակուի 9ին։

Կը հրաւիրեմք Ազգային երեսփոխանները որ հաճին ներկայ գտնուիլ։

Մնամք ազօթարար

ՊԱՏՐԻԱՐՔ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

ԽՈՐԷՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

5 Ցունիս 1890

ՕՐԱԿԱՐԳ

Ա. Բացումն Ազգային ժողովոյ ի Ս. Նախագահէ։

Բ. Ընտրութիւն Մայր. Դիւանի։

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Կրօնական ժողովն ի նիստ գումարեցաւ երէկ ի խորհրդարանի Ղալաթիոյ ատենապետութեամբ Գեր. Խորէն արքեպիսկոպոս Նար-Պէյի։

Ժողովն որոշեց որ իր Առենապետը՝ Գեր. Խորէն արքեպիսկոպոս Նար-Պէյ յանուն Կրօնական Ժողովոյ և ի դիմաց հայ եկեղեցականութեան Թիֆլիս երթայ, ներկայ գտնուելու համար բարեյիշատակ ազգ Մկրտիչ Սանասարեանի յուղարկաւորութեան և թաղման հանդիսին։ Ն. Գերապատուութիւն պիտի ուղեւորի այն շոգենաւով որ Մարսիլիայէն ի Ռուսիա պիտի փոխադրէ հանգուցեալին մարմինն և Պոլսոյ նաւահանգիստէն պիտի անցնի։

Ժողովն որոշեց, շրջաբերական մը ուղղելով մայրաքաղաքիս քարոզչաց և գաւառաց առաջնորդներու, ծանուցանել որ օրացոյցի մէջ նշանակեալ տօնի օրերը պահուին։ Միանգամայն որոշեց գրել Նրուսաղէմայ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր որ երուսաղեմայ Օրացոյցին մէջ ևս նշանակուին Վեհ. Կոմիտէին կողմէ նշանակուած նոր տօնները։

Նոյնպէս որոշեց շրջաբերական մը ծանուցանել ամեն կողմ որ Սրբոց Թարգմանչաց Սահակայ և Մեսրոպայ տօնին օրը դպրոցական տօն ըլլայ և դպրոցական հանդէսներ կատարուին։

Ժողովն որոշեց հեռագրաբար ծանուցանել Մարսիլիոյ հայ գաղթականութեան թէ անցեալն հոգեւոր հովիւ Արժ. Տ. Սահակ քահանայի հրաժարականն ընդունուած և տեղն ուրիշ եկեղեցական մը նշանակուած է։ Միանգամայն ծանուցանել Տ. Սահակ քահանայի թէ իւր հրաժարականն ընդունուած է և թէ զայս ծանուցանող պաշտօնագիրն ընդունելուն, պէտք է անմիջապէս մեկնի ի Կ. Պոլիս։

Ժողովը Նկատողութեան առաւ կրօնական տիպոգրաֆներու և մանկդիրներու համար պատրաստեալ ցուցակն և վերջին ընթերցմամբ որոշեց գործադրութեան դնել զայն։

Ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ նաեւ այլ և այլ խնդիրներով։

Ժողովոյ յաջորդ նիստը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ երկուշաբթի ի խորհրդարանի Ղալաթիոյ։

Կը լսենք թէ Գրօն. Ժողովոյ անդամք մնադիր են, երբ բարեյիշատակ աղա Մկրտիչ Սանասարեանի մարմինը փոխադրող շոգենաւը մայրաքաղաքս ժամանէ, խմբովին նոյն շոգենաւն երթալ և հոգեհանգստեան պաշտօն կատարել։

Օ. Թագիւղի քարոզիչ Գեր. Վահրամ եպիսկոպոս Մանկուեի, որ ամիսէ մը ի վեր Պրուսա կը գտնուէր օգտակարութեան համար, երէկ իրիկուն մայրաքաղաք վերադարձաւ։

Արժ. Տ. Մեսրոպ վարդապետ Ճերմակեան որ ժամանակէ մը հետէ առաջնորդական և այլ պաշտօններով կը գտնուէր ի Պարակասան և ի Կովկաս, մայրաքաղաք եկած է։

Մէկ ածբրի Մ-ն շոգենաւն յարում կը գտնուի բարեյիշատակ Ռանասարեանցի մարմինն յառաջիկայ ուրբաթ կամ շաբաթ կ. Պոլիս կը հասնի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆԵՐ ԱՍՏԻՃԱՆՆԵՐ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՆՆԵՐ

Բոմբի օսմ. փոխ-հիւպատոս անուանեցաւ Լօմէր Լուիֆի էֆէնտի, օսմ. փոխ-հիւպատոս Բրակուէվաճի և նմա յաջորդեց Այի Նուրի էֆէնտի, օսմ. փոխ-հիւպատոս Բոմբի։

Դամասկոսի Էրէյլի գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Մուխլիս էֆէնտի, գայմագամ Պողչաֆատայի (Թէնէդոս) և նմա յաջորդեց Հիլմի էֆէնտի, Նախորդ գայմագամ Պարթէնի։

Ատանայի Բահասդ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Մահիր էֆէնտի, գայմագամ Հաճընի։

Նոյն Նահանգի Հաճըն գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Թէվֆիզ պէյ, գայմագամ Թարսուսի և նմա յաջորդեց Եավէր պէյ, որ երբեմն պաշտօնավարած է յԵգիպտոս։

— —

Բագիրի ատենական տրուեցաւ Հանեալի երեւելիներէն Թահսին էֆէնտիի որդւոյն Ազիզ էֆէնտիի։

— —

Երբորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Զմիւռնիոյ երեւելիներէն Նիքոլաքի Թոցոնի էֆէնտիի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ եաֆայի գայմագամ Մուսա Քեազիմ էֆէնտիի։

— —

Ի ԿԱՊՍՈՒ. ՊՈԼՍՈՅ

Երէկ ծանուցինք թէ Վեհ. Սուլթանն երկուշաբթի օրը մանաւոր ունկնդրութիւն մը շնորհած է անգլիացի ծովակալ Սըր ձոն Քըմբէլի։ Ծովակալը Վեհ. Սուլթանի վագենի ժանտիներէն բոլոր, Ն. Վեհափառութիւն գոհունակութիւն յայտնեց զայն վերադարձնելուն համար, և երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ որոյ մէջտեղն Սըր ձոն Քըմբէլ ի մէջ այլոց խօսեցաւ Քարանթինայի հանքերուն վրայ զրս այցելած էր։ Վեհ. Սուլթանն յայտնեց այս առթիւ թէ ինք որոշած է որ այն օտարականք որք իրենց դրամագլուխներն հանուգուտ ձեռնարկութեանց կը յատկացուցեն ի Թուրքիա, պէտք եղած օժանդակութիւնն ու խրախոյս ը գտնեն օսմանեան իշխանութեանց կողմէ։ Երբ Սըր ձոն Քըմբէլ իր հրաժեշտի ողջոյնը կը մատուցանէր մեկնելու համար, Վեհ. Սուլթանը ծովակալին շնորհեց, ի յիշատակ այս ունկնդրութեան, փոզպատի գնդ ասկեղ մը։

Արարոզապետ Միւնիր փաշա և անդլ. դեսպանատան թարգման Պ. Պլօք ներկայ էին այս ունկնդրութեան։

• •

Նոյն օրը, Ն. Կ. Վեհափառութիւն իւր ներկայութեան ընդունեց նաեւ ամերիկեան դեսպան Պ. Սատոմն Հիրշը որ վաղը ընտանեօք կը մեկնի մայրաքաղաքէս ի Վիէննա։ Պ. Հիրշ իւր արձակուրդով մեկնման առթիւ հրաժեշտ մատոյց Վեհ. Սուլթանին որ հաճեցաւ յոյս յայտնել որ Պ. Հիրշ օգտի այս օդափոխութենէն։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայս. կառավարութեան ուշադրութեան առարկայ եղող ելմտական ծրագրաց մին է՝ օսմ. հանրային պարտուց Ա. սեռին, ինչպէս և Բուլգարիի երկաթուղեաց պարտատոմսերուն փոփոխումը։

• •

Վերջին մայիս ամսոյ մէջ Օսմ. հանրային Պարտուց վարչութեան հասութիւնքն դուսմարը 92,241 ոսկւոյ բարձրացած է, մինչ նախորդ տարւոյ միեւնոյն ամսուն 89,500 ոսկի էր այդ դուսմար։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Մայրաքաղաքիս առողջապահական վարչութիւնը երէկ Միջերկրական առողջապահական կայարանաց ուղղած է հետեւեալ շրջաբերական-հեռագիրը։

Սպանիոյ Վալէնսիա գաւառին մէջ քոլերայի դէպքեր պատահած ըլլալով, յունիս 3/15էն յետոյ Սպանիայէն մեկնող նաւերը ցնոր տնօրինութիւն հրամայուելու պիտի ենթարկուին օսմ. այն նաւահանգիստներուն մէջ ուր բժիշկ կը գտնուի։ Ընդհ. Քննչ.

ՏՐ. ՔՈՋՈՒՆԻ

• •

Մայրաքաղաքիս առողջապահական վարչութիւնը նորագոյն հեռագրեր ստացած է, որք բացորոշապէս կը հերքեն ռուսեւպարսկական սահմանագլխոյն վրայ քոլերա ծագած ըլլալու զրոյցները։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆ

Թ-էյ. իրրեւ անհիմն կ. հերքէ Լ. Հեբլաի այն լուրը թէ առեւտրական առաջին դատարանին նախագահ Ահմէտ Իզզէթ պէյ հրաժարած է։

— —

ՄԱՀՊԵՌՆ ՆԷՏԻՄ ՊԷՑ

Ամէնքի օսմ. նոր դեսպան Մահմուտ Նէտիմ պէյ երէկ առաւօտ եւրոպական կառախումբով մայրաքաղաքը ժամանեց իւր նախորդ պաշտօնատեղին Պելգրատ։

Մահմուտ Նէտիմ պէյ ուղղակի կայս. պալատ գնաց և յետոյ Բ. Դուռն երթալով, այցելութիւն տուաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին։

— —

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Երէկ Մայիսի պաշտօնատան մէջ մասնաժողով մը ի նիստ գումարեցաւ ընդ Նախագահութեամբ Ելմտական Նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշայի և պահ մը խորհրդակցութիւնք կատարուեցան ելմտական ինչ ինչ խնդրոց վրայ։ Մասնաժողովը կը կազմէին ելմտական Նախարարութեան խորհրդական Նազիֆ էֆէնտի և Հանրային պարտուց վարչութեան ժողովոյ Նախագահ Պ. Վինսընդ Բայլարտ։

• •

Ելմտական Նախարարութիւնն հարկ եղած պատրաստութիւնները կը տեսնէ մայիսի ամսաթիւակը վճարելու համար կառավարական բոլոր պաշտօնէից։

ՍԵՐԲԻԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽ

Վերջերս խումբ մը Այպանիացւոց թուրքևսերբիական սահմանագլխէն անցնելով սերբիական հողը մտնելնուն պէտք եղաւ աւելի կարեւորութիւն տրուեցաւ, մինչդեռ անկարեւոր դէպք մը էր այս։ Սերբիոյ զինուորական իշխանութիւնք ձերբակալելով օսմ. զինուորական իշխանութեանց յանձնած են սահմանագլուխն անցնող Այպանիացիները։ (Մանիֆեստ.)

ՇԻՐԲԷԼԻԹԻ ԽՈՅՐԻՒՆ

Սիալ կամ լաւ եւս կանխահաս էր այն լուր զոր հաղորդեցինք երէկ քաղելով թուրք թերթերէ, որք կը ծանուցանէին Շիրքէթի խայրիէի նորաշէն շոգենաւուց մին չորս օրէ ի վեր ճամբայ ելած ըլլայ Լոնտոնէն։ Ըստ գրած է թէ տակաւին ոչ մին, այն չորս շոգենաւուց, ճամբայ ելած է Լոնտոնէն, բայց կը կարծուի թէ մի քանի շաբաթէն կարելի ըլլայ նոր շոգենաւուց գալուստը յուսալ։

• •

Շիրքէթի Խայրիէի վարչութիւնն Անգլիոյ գործարանաց միոյն յանձնարարած է ուրիշ երեք շոգենաւերու շինութիւնն։ Այս շոգենաւք պիտի երթեւեկեն Պոլսոյ, Գալաթիայի, Պէշիքթաշի և Սկիւտարի միջեւ առանց որոշեալ ժամանակացոյցի, երբ բաւական թուով ուղեւոր ունենան։ Այս շոգենաւք փոքր պիտի ըլլան, ժամը 13 մղոն արագութեամբ և իւրաքանչիւրը երկու հազար հինգ հարիւր ոսկի պիտի արժէ։ (Զոռնալ.)

ՅՈՑՆ ԲԺՇԿԱՑ ԺՈՂՈՎԸ

Մայրաքաղաքիս յոյն բժշկաց ժողովն այս օրերս իւր գիւանի վերընտրութիւն կատարելով նախագահ ընտրեց մանկաբարձ Տր. Էքզոնոմիտէսը և գեր-նախագահ՝ Տր. Պալիլիս և Տր. Քրիսթիէս։ Նոր գիւանը նախ և առաջ հետամուտ պիտի ըլլայ կայս. կառավարութենէն արտօնութիւն ստանալ՝ Իքսէրի անուամբ բժշկական ընկերութեան մը կազմութեան համար։

— —

ՍԱՄՈՍ ԿՂԶԻ

Սամոսի ընդհանուր ժողովոյն կողմէ քուէարկեալ նոր օրէնքի մը համաձայն՝ յետ այսորիկ կղզւոյն քահանայք չպիտի կրնան իրր վկայ կոչուիլ քաղաքային կամ եղեռնական դատերու մէջ։ Ցիշեալ ժողովոյն կողմէ քուէարկեալ ուրիշ օրէնք մը կ'արգելու կղզւոյն քահանայից՝ պատիւգրութիւն կատարել առանց Սամոսի մետրոպոլտին գրաւոր հաւանութեան։ Այս արգելքին հակառակող եկեղեցականք մինչեւ մէկ տարւոյ բանտարկութեան պիտի դատապարտուին։

— —

ՈՃԻՐՔ

Ոստիկանութեան պաշտօնեայք վերջերս կը շարունակեն Ռիֆաթ պէյի ընպանութեան համար կատարուած նախնական քննութիւնները, որովհետեւ ամբաստանեալք կուրանան ինչ որ իրենց ընկերը՝ Սատրէտտին յայտարարած է։ Նախընթաց օր եւ երէկ այլ եւ այլ անձեր կոչուելով տեղեկութիւններ առնուեցան այդ ոճրագործութեան վրայ։

Երէկ եւս Սատրէտտին մինչեւ իրիկուն հարցաքննուեցաւ։ Այն անձինք որք իրեւ տեղեկատու կոչուած էին, կարեւոր յայտարարութիւններ ըրին։ Առնցմէ մին հաղորդեց այն խօսքերն զոր ամբաստանեալներէ Սալիհ այդ ոճրագործութեան նկատմամբ ըրած էր սրճարանի մը մէջ նոյն դէպքէն յետոյ։

• •

Մասվանա Եանիի որդւոյն Նիքոլիի սպաննութեան գործին նախնական քննութիւնք աւարտած են։ Գրութիւնք յանձնուած են Բերայի հարցաքննիչ դատաւորաց, և հրապարակային դատաստանն ի մտոյ տեղի պիտի ունենայ։

Սավա իրրեւ մեղսակից նկատուած է որովհետեւ թէ Զախարիա ամբաստանած է զնա և զնա և թէ Սավա ոճրին կատարուիլը տեսնելով չէ արգիլած։

— —

ՆՈՐ ՇՈԳԵՆԱՒ ՄԸ

Երէկ Պոլսոյ Նաւահանգիստը ժամանեց Կրէվէլ անուն նոր շոգենաւ մը զոր Եւրոպայէ գնած է «Խաեան Ունենան Ընկերութիւնը»։ Կրէվէլ 832 տակառաչափ տարողութիւն ունի և երրորդ շոգենաւն է զոր բերել կուտայ յիշեալ ընկերութիւնը։

— —

ՑՈՑՆ ԲԱՐԵՐԱՐՔ

Քա-ֆէ-Ֆէ-Բէ-էֆ կը ծանուցանէ թէ Պ. Բոլ ՍԲՀՖՔՆՈՎԻՀ 5000 ոսկի նուիրած է Բերայի մէջ յոյն աղքատաց թաղային վարժարանի մը կառուցման համար։ Շէնքը պիտի կառուցուի նախորդ տարի այրի տիկին Զարիֆիի կողմէ նուիրեալ ընդարձակ գետնի մը վրայ։

— —

ՀԱՐՈՒՍՏ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՈՒՀԻՆ

Բերայի ու Ղալաթիոյ մէջ թափառող հարուստ մուրացկանուհւոյն նկատմամբ աւտրիական հիւպատոսարանի տուած որոշումը բարեփոխուած է։ Ըստ նորագոյն անօրինութեան, փոքրիկ աղջիկը Դրիսդչը պիտի ղրկուի, այլ կ. Պոլսոյ մէջ գիշերօթիկ վարժարան մը պիտի դրուի։ Մուրացկանուհւոյն քովէն գտնուած 42,000 ղրուշով աւտրիական պետական արժէթուղթեր պիտի գնուին որք ամսական 189 ղրուշ կը բերեն։ այդ տոկոսին 135 ղրուշը աղջկան դաստիարակութեանը պիտի յատկացուի, և 54 ղրուշը մօրը պիտի տրուի։

Իտալացի Թորլոնիա իշխանն, որ ժամանակէ մը ի վեր մայրաքաղաքս կը գտնուէր, երէկ դէպի Միջերկրական ուղեւորեցաւ իւր զբօսանաւով։

—Օսմ. կայս. Պանքայի նորակառոյց չէնքին չինութիւնն ընդհատուած է, Սըր Էտկար Վինսընդի կողմէ գրկուած հրամանի մը համաձայն։ Պանքայի ընդհ. տնօրէնն ի կ. Պոլիս դարձին պիտի բարեփոխէ նախապէս ընդունուած յատակագիծը։

—Մասնաւոր հեռագրոյ մը նայելով՝ Պրուսայի կուսակալ Մահմուտ ճէլալէտտին փաշա սկսած է ապաքինիլ։

—Նախընթաց գիշեր Սէնիգաբուի մէջ Ստեփան անուն ուիթամեայ տղայ մը, իւր եղբօր հետ տան պատուհանին առջեւ խաղացած պահուն, վար ինկաւ ուիթ կանգուն բարձրութենէ և գլուխն ու մարմնոյն այլ և այլ տեղերը վիրաւորեցաւ։

— Ոստիկանութեան բարեկարգման համար կազմեալ յանձնաժողովն երէկ Ոստիկանութեան Դուռն երթալով, ինչ ինչ քննութիւններ կատարեց և այդ պաշտօնատան լուսանկարը հանեց։ Յանձնաժողովը վաղը Պէշիքթաշի կողմը պիտի երթայ պահականոցները քննելու համար, յետոյ իւր քննութիւններն աւարտած ըլլալով տեղեկագիր մը պիտի պատրաստէ։

—Զեռնէաս իշխանութիւնն որոշած է հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուլ արգիլելու համար մայրաքաղաքիս ու շրջակայից մէջ երեւան եկած անասուններու հիւանդութեանց ճարակումը։

—Նասրէի և Հայֆաի միջեւ սկսուած խնուզոյ շինութիւնն աւարտելով, բացումը տեղի ունեցեր է մեծ հանդիսիւ ի ներկայութեան Պէրութի կուսակալին և այլոց։ Կուսակալն և ներկայից ոմանք յատուկ կառքերով ամենայն հանգստութեամբ երթեւեկեր են խնուզոյն վրայ։

—Հայտար Փաշայի հիւանդանոցին մէջ գտնուած վիրաբուժական և գեղագործական վարժարանէն այս տարի երեսուն և չորս շրջանաւարտք վկայական ստացան։

Վիեննա, 17 Ցունիս.—Այսօր, կայսերական պալատն մէջ, տեղի ունեցաւ Ֆրանց Եոզէֆ Կայսեր դստեր՝ Մարիա Վալէրի արհիդքսուհւոյն գահաժառանգութեան ամեն իրաւունքներէ հրաժարման արարողութիւնն, ի ներկայութեան Կայսեր, Ֆրանց Սալվատոռ արհիդքսին (խօսնեցեալն), և ուրիշ արհիդքսերու եւ պալատականներու։ Յետ Կայսեր բանախօսութեան, որով ի վկայութիւն կոչեց ներկայ գտնուողները, Քալենբի կոմս կարդաց հրաժարման պաշտօնագիրն։ Արհիդքսուհին երդուումն ըրաւ, և ստորագրեց, իւր խօսեցեալին հետ։ Ապա կնքուեցաւ ամուսնութեան պայմանագիրն ի ներկայութեան երեք արհիդքսերու և Քալենբի կոմսին։

ԳԵՐԼԻՆ, 17։—Ռայխսթակին զինուորական յանձնաժողովը քուէարկեց զինուորական նոր օրէնքն, որով խաղաղութեան ժամանակ Գերմանիոյ զինուորական զօրութիւնը 486,983 հոգւոյ կը բարձրացուի։ Գրէթէ ամեն կուսակցութեանց ներկայացուցիչք յայտարարեցին թէ յատենի ժողովոյ յետ վիճաբանութեան իրենց ուզած կերպիւ քուէարկելու համար կը վերապահեն իրենց ազատութիւնը։

ՊԵԼԿՐԱՏ, 17։— Կը ծանուցուի թէ տեղային կամ ազգային զինուորութեան առաջին դասուն սպայք ի զէն կոչուած են երեք շաբթուան զինավարժութեան համար։

ՊՈՒԿԲԼԷՇ, 10։—Մերակոյսը քուէարկեց դասաւորական մարմնոյ բարեկարգութեան ծրագիրն, Երեսփ. Ժողովոյն դուռնած բարեփոխութեամբք, ինչպէս նաեւ 23 միլիոն 600 հազար ֆր.ի վարկը ճամբայներու շինութեան համար։ —Կը նշանցուի թէ ռումանական կառավարութիւնն ի մտոյ պիտի յայտարարէ թէ չուզեր նորագել 1891ին աւարտող առեւտրական դաշնագրերն Անգլիոյ, Գերմանիոյ, Ռուսիոյ, Թուրքիոյ և Զուիցերիոյ հետ։

ԱՐԵՒԵԼ. ՀԵՌԱԳՐ. ԴՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԲԱՐԻԶ, 17։—Ցունատանի հետ առեւտրական դաշնագիր մը կնքելու առաջարկն. Ցունատանի և Անգլիոյ միջեւ վերջերս կնքեալ առեւտրական դաշնագրին հիման վրայ, այսօր մատուցուեցաւ Երեսփոխանաց ժողովոյն, ուր չատ կուսակիցներ չկան այդ առաջարկին։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 6 Ցունիս

ԷՆԹԱՑՔ ՓՈՒԱՆԱԿԱԳԻՐՈՅ

3 տոկոս	Ենթարկեալ վրայ (Պանքայի)	109 5/8
3 »	» » (Վենգիզի)	109 1/4
3 »	Բարեկեցիկ » (պանքայի)	23
3 »	» » (Վենգիզի)	23 7 1/2

Օսմանեան Քոնսոլիտէ

Երկրի երեսին (Ռէնտա)	Ֆր. էֆէնտի	21 5
Գործարանի գանձարանի վերջը	»	21 8
Բերայի մէջ	»	— —
Ռումանիան բացուելէն	»	21 1
Նոր տարի	»	20 37

ԻՆԹԵՐՎԱԼԱՅ ՏՈՒԻԼԻ

Երկրի երեսին		59 2
Նոր առաջուան		58 30
Հին տարի		58 27

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐՏԱՔԻՆ

Փոխառութիւն	A մէջ	41 3/4
»	B. »	25 3/4
»	C. »	21 5

ԲԱԺՆԵՏՈՒՄՈՒ

Սուիսէթ ֆէնէրալ	Ֆրանք. Լբ	5 10
Բրլսի ֆէնէրալ	Ոսմ. »	10
Ռանդ ու Գանս	» »	7 18
Սու Լանտ էվվլիյէր	» »	5 4
Թրամուէյ	» »	497 1/2
Բուսիէլի երկաթուղի	Ֆր.	80
Ռումանիայի Լայնքոսի	Գ. կ.	143

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ

Օսմանեան ոսկի	ԹՐ.	100
20 Ֆրանքոց	»	87 27
Անգլիական ոսկի	»	110 18
Մարք (գերմանական ոսկի)	»	108
Իմպերիալ	»	90 20
Բրիմիդ	»	51 15
Բուլգարի թղթադրամ	»	7 98
» ոսկեայ	»	80
Մէճ. ոսկեայ (սարը)	»	108 10
Վենգոց	»	108 20
Չէնգոց	»	108 10
Մէթալիք	»	100
Թասֆիկ	»	14 20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 17 Ցունիս, ժամ 4 ելլալը 30 երթալը

Արտաքին Լիանի 3 %	92 45
» » 4 1/2 %	106 75
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սէրի Դ.	19 20
Օսմանեան երկաթուղի	81 50
» Բէյրութի քարամանիոյ	2 3 75
Պանք Օսմանի	601 87 1/2
Սուէսի Լիմիթ	746 25
Սուրիական Լիանի 5 %	96 55
Հելլենական 5 %	483 50
Որիորդութիւն Թիւրք (1890)	415 62 1/2
Եգիպտական միացեալ	489 37 1/2
Կանք ու Բարի	832 50
Սամ. մնաց. արժէթուղթ	465
Սուէսի ջրանցք	2350
Սպանիական արտաքին	76 3/8
Հոր լանտարի վրայ	25 15 1/2

Լոնտոն, 17 Ցունիս, ժամ 6 վայր — երթալը

Անգլ. քոնսոլիտէ	97 7/16
Սամ. » Սէրի Դ.	19
» » » Ա	44 3/4
» » » Բ.	25 3/4
» » » Գ.	19 1/8
Փոխառութիւն 1877	104 3/4
Պանք Օսմանի	14
Եգիպտական միացեալ (Թանթիֆէ)	96 15/16
» առանձ. (Բրիմիդիէ)	102 1/8
Յոյս Լանիէ	86 1/8
Կանալիայ (փոխառ. Բալիէր)	103 1/8
Հելլենական 5 %	95
Մոնտիզ »	79
Իսպանական 1889	97 3/4
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 15 1/2

Վիեննա, 17 Ցունիս, ժամ — վայր —

Օսմանեան երկաթուղի	88
» Բէյրութի քարամանիոյ	123 1/4
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	117 60

Պերլին, 17 Ցունիս, ժամ — վայր —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 32 1/2
Բուլգարիայի թղթադրամ	233 1/2
Օսմանեան երկաթուղի	81
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սէրի Դ.	19 20

ԱՌ ՊԱՏ. ՀՈԳԵՒՈՐ ԲԱՆԻԹԻՒՆՆԵՐ

ԵՒ ԱՌ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՆՐՈՒԹԵԱՆ

ՄԻ ՀՈՒԷՔ որ գրգռեւորութիւնքեան յարմար գեղեցկագոյն ամուսնի գրքեր կը գտնէք, ի մեջ։

ԳԻՄՈՅԷՆ Մարգարեան գրատան և ԿՈ ԳՅՆԷՔ 2 էն 10 և 10 էն 30 գանկան տարեկ գրասենեակ ընտիր գրքեր, որք ուսանողին ունի գեղեցիկ կրնան ըլլալ, եւրոպական եղանակ այլ գրքեր։ որք մի փոյթ տեսք ունին, և գրքերն անոնց որք չեն հաճիր։ . . .

Կ. Պոլիս Մեծարգոյ գրատան Բ. 57

495 3—6

ՏՈՒԲ. ՊԵՏՐՈՍ ՕՐՄԱՆԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ ժողովրդեան գիրութիւն մը ըլլալու համար կը դարմանէ ձրիաբար, ամեն տեսակ և մանաւորապէս արտաքին ու ծննդական գործարանաց հիւանդութիւնքն, ամեն օր (բաց ի կիրակէէ) ժամը 2 է ի Պահէզ գափու թիւ 18 Ց. Մերկամէթեան էֆէնտի դեղարանը.

543 1—15

ՀԵՌԱԳՐԱՅՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԴՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՔՈՂԵՐԱՆ Ի ՍՊԱՆԻԱ

ՄԱՏՐԻՏ, 17 Ցունիս.— Կէս պաշտօնական Ֆապրա գործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ քոլերան երեւան ելեր է Վալէնսիայի մօտ գիւղի մը մէջ։ Ազգանական կառավարութիւնը որոշեց բոլորովին կղզիացնել գիւղը։

ՍԱՆ ՍԵԳԱՍԴԻԱՆՕ, 17։— Վալենսիայէն առնուած տեղեկութիւնք կը ծանուցանեն թէ քոլերայի համաճարակը երկիւղալի համեմատութեամբք կը ծաւալի։ Իրր երեսուն վայրեր վարակուած են։ կառավարութիւնը կը պարտաւորի՝ ազգուարար գործած չըլլալուն համար։ Կարեւոր քաղաքաց թագաւորական իշխանութիւնք մեծ զգուշութիւններ հրամայած են, մանաւանդ Միջերկրականի ծովեզերաց վրայ։

ՀՐԱՖԱԲՈՒՄ ՏՈՆՏՈՒԲՈՎ-ՔՈՐՍԱԿՈՎԻ

ԲԵԹԷՐՍԲՈՒՐԳ, 17—Կովկասի ընդհանուր կառավարիչ Տոնտուքոֆ-Քորսակոֆ

ԱՐԵԳԱԿԱՆ ԽԱՒԱՐՈՒՄԸ

Երէկ, ըստ անսխալ նախատեսութեան, Արեգական խաւարումը տեղի ունեցաւ։

Մայրաքաղաքէս շատ հեշտ չեղաւ դիտել այս երեւոյթը, ինչու որ օդը ամպոտ էր, սակայն ամպերէն վարագոյրին ճեղքերուն մէջէն մերթ ընդ մերթ կը նշմարուէր արեգական խառեալ սկաւառակը, և, զարմանալի բան, այն արեգակը, որուն պարզ աչօք նայիլ անկարելի էր՝ կրնայինք դիտել առանց մրոտ ապակիի, առանց մեղմացուցիչ դոցծեաց։ Ինչո՞ւ։ որովհետեւ նա չուներ այն ամբողջութիւնն և այն զօրութիւնը, որ զուրկի միւսներ։

Կ. Պոլիս աստեղագիտութեան կեդրոն մը չըլլալով՝ չենք կարող լուր տալ թէ ի՞նչ պատուական արդիւնք ունեցաւ այս երեւոյթը։ Եւրոպական գիտական թերթերը զայս պիտի տեղեկացնեն։

Մեր յիշատակելիք միակ արդիւնքը այն զգալի յուսախաբութիւնն է զոր ոմանք և կամ լաւ եւս շատեր ունեցան մեզմէ չնշմարելով այն խոր մթութիւնը որ կ'ապասուէր և կը խոստացուէր։ Ո՞վ չէ տեսեր գիշեր և մութ, և սակայն ցերեկուան մթութիւնը տարբեր համ ունի։ Եւ յիրաւի, ուրիշ ի՞նչ պէտք է զգայ ոչ-դիտող մը, եթէ չդիտեր տարբեր կերպով վայելել աստեղագիտութեան հրաշալիքը։

Դժբաղդաբար, ինչ որ ըսինք անցեալ օր, ի մասին աստեղագիտական հաշուոց ճշդութեանց, իրագործուեցաւ։ Խաւարման պարագայները ճիշդ այնպէս չեղան ինչպէս լրագրաց մէջ ըսուեցաւ, որովհետեւ շատ դժուար են հայիւները և եւրոպական քաղաքներու մէջ ճշդիւ ծանօթ, ինչու որ կարող աստեղագիտաց կողմանէ հաշուուած։ Պոլսոյ համար, ըստ լաւագոյն հաշուոց, 84 առ հարիւր պիտի ըլլար արեգական ծածկուած մասը, ըսել է երեք քառորդէն աւելի, մինչդեռ մեր աչքերը կը վկայեն թէ հազիւ կէսէն փոքր ինչ աւելի ծածկուեցաւ արեգակը։ Թո՛ղ որ երեւոյթը ճիշդ կէս օրին, այսինքն օրուան ամենէն փայլուն ժամերուն տեղի ունենալով՝ առաւել ազդու պէտք էր ըլլայ մթութիւնը։ միայն ամպոտ երկինք կրցան խանգարել զայս։

. . .

ՏԱՏԵԱՆ ՎԵՐԺԱՐԱՆԻ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱԳԴԻԳԻՒՂ, 3 Յունիս

Յայտ ամենեցուն կը պարզի անվերջանալի շարունակութեամբ տխուր իրողութիւն մը, որքա՛ն տխուր՝ ա՛յնքան ցաւալի։ Տատեան վարժարանն է այն, անբացատրելի լքման մ'ենթարկեալ, ում ոչ ոք կարեկից հայուածք մը կ'ուղղէ։ Շինութիւնը 87ի նոյեմբերի մէջ սկսուեցաւ և գործն բան բաւականին յառաջանալով մեաց այնպէս և ահա իբր երեք տարի է որ ո և է ձեռնարկ չը լինիր առ կատարեալ ամբողջացում շինութեան, որ օրէ օր ի քայքայումն կը մատնուի։

Մագդիգիւղ այցելող ամեն ազդէ այցելուին ուշադրութեան առարկայ կը լինի այն և միշտ սա հարցումը։ «Ինչո՞ւ չեն աւարտեր այսքան յառաջ գացած այս վարժարանը։» «Ստակ չի կայ։» Այս պատիւ չը բերեր գիւղացւոց ունեւոր և ողջամիտ դասուն—որ գամ քան զգամ ստուարանալու վրայ է— և բացարձակապէս պատասխանատուութիւնն ստանձնող Պատ. Թաղ. Խորհրդոյ մէջ բերած առարկութիւնք անզօր են և ապացոյց այն ցրտութեան զոր կը տածեն առ այն։ Գործը արդէն գրէթէ 150-200 ոսկւոյ գումարի մը կը կարօտի և այսքան դոյզն ու չընչին գումարի մը համար պատշա՞ճ է միթէ ձեռնթափ մնալ, և ժամ մ'առաջ հանդանակութեան չ'ոկսիլ։ Ո՞վ ապահոված է զիրենք թէ ժողովրդեան կողմանէ թէ՛ ասա և թէ՛ այլուր նիւթապէս ձեռնտուութիւն չը պիտի գտնեն և միթէ այն մեռելային անշարժութեան մէջ վարժարանն ինքնին կը շինուի՞։ գործը որքան յապաղի այնքան կը դժուարանայ, բնական է այդ։

Ամեն. Ս. Պատրիարք հայրն եւս, որոյ աչացն առաջ է յար սոյն տխուր պարագաները, չը զլանալով իւր աջակցութիւնն, Պատ. Թաղ. Խորհրդոյ և արժանայիչատակ Առաքել պէյի կտակին գործադիր Դեր. Տ. Խորէն Սրբազանի հետ համերաշխութեամբ գործելով վաղ ընդ փոյթ յուսանք որ դոյն կիսաշէն վարժարանը կը կանգնի ամեն տեսակէտով լիւր բարձրութիւնն ի փառս Ազգին յաչս օտարաց։

Թ. Ց. ՇԱՀԻՆԵԱՆ

ՏՕՔԹՕՐ Գ. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

Սկիւտարէն փոխադրուած է ի Բերա Պէքեար փողոց Թիւ 9։

Երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը կէս օրէն վերջ իւր բնակարանը կ'ընդունի հիւանդներն և երեքշաբթի օրեր ձրիաբար կը դարմանէ աղքատները։ 457

ԲԵՏՐՈ ԳՆՉՈՒՆ

(ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ)

—Ա՜հ, ա՜հ, գո՞ւք ալ գնչու Բետրօին կը նայիք. սէնոր Ֆրանսացի, ըսաւ քովի սեղանէն ինձ դառնալով բարձրահասակ Արակոնցի մը, դէմքը խոշոր և անհեթեթ, քիթն երկար և արծուի, ատորին շրթունքը դուրս ցցուած սրածայր, բազէի պէզտիկ աչուրները խորունկ թաղուած յօնքերուն ներքեւ։ —Լ՚. գթութիւնդ ուրիշի պահեցէք, այս թշուառականը բնաւ արժանի չէ ադոր։ Զար մարդը իր պատիժը կը գտնէ։

Եւ դրացիս, ձեռքովը կանչելով կող, խեղանդամ և տձեւ մարդ մը, որուն վրայ իրօք նայուածքս յառած էի մէկ քանի վայրկեանէ ի վեր,

—Ծո՜, անպիտան, եկուր ճարտարութիւնդ ցցուր, այս օտարականին ցցուր անմահ Ռոմէոյի շարժուումները։

Մուրացիկն, անյօգ և անկապ ձայներ արձակելով, յամառաբար մեզ կ'երկնցնէր վիճակահանութեան տոմսեր։

—Չ՚, չէ՚, գոչեց Արակոնցին,

Եւ, աջ ձեռքովը, կրկնոց մը գոցելու և բանալու շարժումն ըրաւ։

Միւսը խռպոտ ձայնով մը ապացոյց թէ հասկցած էր, և յանձամ, սեղանին առջեւ ուր բազմաթիւ յանախորդներ երկարօրէն ումով առ ումով կը խմէին իրենց ջրախառն խահուէին, ադդական մինչկատակ մը սկսաւ։

Ցլամարտիկի արհեստին զանազան ձեւերը ներկայացուցեցան մեզ, և տեսնելու էր թէ այդ ծուած ծռմռկած կաղը ի՞նչ շնորհով և դիւրաթեքութեամբ կը կատարէր զայնս։

Իր կրկնոցը օդին մէջ կը թռչէր, գետնին կը քսուէր, աջ ձեռքէն ձախ ձեռքը կ'անցնէր, մարմնոյն բոլորտիքը կը պտուտքէր, ոտքերուն առջեւ կը փռուէր, իր անձինքը և խաշաձեւ թեւերը կը պատէր։

Երբոր վերջապէս, իր աջ ձեռքը բարձրացուցած աչքին առջեւ որ երեւակայական սուրի մը գծին կը հետեւէր, գնաց մխել երեւակայական ցուլի մը երկու ուսերուն մէջտեղ, իմ ընկերներս, խանդավառութենէ արբշիռ, ծափահարեցին, արձակելով իրենց ոյժն, այդ ազդու «կեցցէ՛»ն, և դրամներ տեղացին կարթգելին աղտոտ ձեռքին մէջ։

Նա, տժգոյն, ելեկտրական լուսին ճառագայթացմանը ներքեւ որ սեւ ստուերներով կը պատէր հնագարեան սրահին սիւները (որովհետեւ տասնեւիններորդ դարն և միջին դարը քով քովի իրար կը խառնուին անդ), անխօսուկ կը մնար և ցաւագին հեծեծիւններ կ'արձակէր ի նշան շնորհակալութեան։ յետոյ, իր կրկնոցը մինչեւ կզակը քաշած, երբ կը պատրաստուէր դուրս ելլել, որոշակի տեսայ արցունքի խոշոր կաթիլ մը որ կը գլորէր իր ածիլուած այտն ի վար և կ'երթար կորսուիլ կերպասին ծալքերուն մէջ։ դուռը բացաւ և, կոպէ ի կոպէ, քանալով իր հասակը չտկել ծակծկած վարագոյրին ներքեւ, մեկնեցաւ։

—Թշուառականն առ նուազն տասը սու ժողվեց, գոչեց դրացիս։ շատ ցաւալի բան է այս, և մանաւանդ մասնակցիլը։ յարեց աւելի ցած ձայնով։ բայց մեզի համար, սէնոր, տեսաք ահա, ամէն բանէ առաջ արուեստը։ Ճարտարապէտ գործածուած հ-ա-լ-բ-ն-ն(1) մեր սրտերը կը ցնցէ, և ասկից զատ պէտք է որ Աստուծոյ ամէն արարածն ալ ապրի։

Այս իմաստասիրական եզրակացութեան առջեւ, ուրիշ բան չէր մնար ընել բայց եթէ լռել։ բայց իմ արթնցած հետաքրքրութիւնս աւելին կը խնդրէր։ ուստի հարցուցի իրեն։

—Ուրեմն ի՞նչ ոճիր գործած է այդ Բետրօն որ իր դժբաղդութիւնը ձեր սիրտը չ'շարժեր։ անկար, խուլ և համր կարծեմ։ . .

—Այո, ոճի՛ր, կրնաք ոճիր ըսել, ընդհատեց Արակոնցին, որովհետեւ ահաւելի բան էր այն, վատ մարդասպանութիւն մը։ Պատմութիւնը մտիկ ըրէք, սէնոր, և Ձեր Շնորհափայլութիւնը թող ետքը դատէ։

. .

«Բետրօ Սարակոսայի մէջ ծնած է, բայց քաղաքին զաւակներէն չէ։ Ինք գնչու է, և գուք ալ գիտէք թէ այդ գնչուները օտարական են Սպանիոյ մէջ։ Իւրաքանչիւր քաղաք, իւրաքանչիւր աւան ունի թաղ մը զոր այդ գնչուները կ'ապականեն։ հոս, իրենց տեղը Բլաձային մնա է։ Իրենց ընտանիքներն հոն կը բնակին խառն ի խուռն, կ'ամին կը բազմանան չէք գիտեր ի՞նչպէս։ սա յայտնի է որ իրարու մէջ կ'ամուսնանան, որովհետեւ Աստուած շուզեր որ այդ անմաքուր ազգն, որուն աղբիւրը Մաւրիտանացւոց մէջ է, ապականէ մեր սուրբ նահանգներուն ազնուական արիւնը։ Բետրօ, հօրը պէս, ձիու վաճառական էր։ Բաղդը ցուլերու ասպաստանի մը մէջ նետեց զայն իրր ախոռի սպասաւոր։ Անպիտանն յանդգնութիւն, խելք և շատ պաղարիւն ունէր։ ուստի սկսաւ ցուլը սիրել։ Ոչ ոք իրեն չափ լաւ կրնար որսալ ցուլը։ իր ձիրան վրայ չիպ չիտակ (որովհետեւ գեղեցիկ մարդ մըն էր Տիրոջն արգարութիւնը գեռ զայն ձեւ չի հանած), ներքակը թեւին վրայ, պէտք էր տեսնել զինքը, վայրի գազանը Ալպպէդէի դաշտերուն մէջ հալածած և զայն ասպասանը բերած ատեն։

«Մլլալիքը եղաւ. անմահն Մոնգէս օր մը տեսաւ զայն, հաւնեցաւ և ասպասանին պետէն խնդրեց։ Արագ յառաջդիմութիւն մը ունեցաւ, և շուտով անցաւ նորընծայութեան շրջանէն։ Երբեք կոգնական հարուած մը չէր տար, եռանկիւնի պղպատին սայրը միշտ կը հանդիպէր մեռցնելիք տեղը և կը կասեցնէր ցուլին ոստումը, որուն եղջիւրները կը սկրթէին իր ձիուն կուրծքը։ ինքը միայն միեւնոյն ձին կը պահէր ամբողջ ցլամարտի մը տեւողութեան ատեն։ Բայց իր փառասիրութիւնն աւելին կ'ուզէր, և ձեռքն եւս աւելին կրնար։

«Իր առաջին օրերուն մէջ, արուեստագէտները խանդավառեց իր շարժուածքին ապահովութեամբ և դիւրաթեքութեամբ։ արդէն քիչ մը առաջ տեսաք թէ ի՞նչ բանի կարող էր իր յօդակոտոր մարմինը։ Փառքի ճամբան կը բացուէր իր առջեւ։ Մատրիտ և Սէվիլյա զինքը ծափահարած էին։ դժուարահամ կրընատան իսկ ժպտած էր իրեն։ Լէոֆ- անոր կեն. գանագիրն հրատարակած էր։ վերջապէս պիտի ստանար սուրը ցլամարտի մեծ վարպետին ձեռքին։ Սեպտեմբերի մէջ էր, և մեր գեղեցիկ Բլաձան, Բիլար կոյսին տօնին առթիւ, իր յաղթանակին թատերավայրը պիտի ըլլար։

«Այդ մեծ օրուան առջի իրիկունը, խումբը մեր քաղաքն եկաւ։ զայն ընդունեց մերիններէն մէկը, Ժողէ Գանդարօ, նշանաւոր և ճարտար մարտիկ, որուն սակայն Աստուած զլացած էր առաջնակարգ վարպետի կարողութիւնները։ Ընթրիքը զուարթ եղաւ։ Բետրօ գնչուն հետը բերած էր իր տարփուհին, զայն մասնակից ընելու համար իր փառքին։ ան ալ իրեն պէս սատանայի զաւակ էր, բայց այնպիսի դէմքով մը զոր կարելի չէ երեւակայել։ Ա՜հ, սէնոր, միշտ մտքիս առջեւն է ան՝ ընթրիքէն յետոյ տեղի ունեցած երեկոյթին մէջ։ իր անիծեալ նայուածքը մեր հոգւոյն մինչեւ խորը կը մտնէր կամ հեշտութեամբ կը սարսռար, թէ՛ դրախտն և թէ՛ դժոխքը բանալով մեր առջեւ։

«Ես ալ, Ժողէի բարեկամն ըլլալով, երեկոյթին ներկայ էի, և կէս գիշերուան մօտ, զուարթ խումբը, պատմելէ և մտիկ ընելէ յետոյ ցլամարտի տարեգրութեանց բոլոր հին պատմութիւնները, զանազան դպրոցներուն վրայ վիճաբանելէ, արդի սխալները քննադատելէ և նորերը պաշտպանելէ ետք, մեծաշուքնդ ու մեծագոյն ընկերացութիւն մը դառնար։ Գաւաթները հեռզհեռէ կը պարպուէին ու կը լենային, կիթառները կ'սկսէին նուագել, գլուխները կը տաքնային, երբ եւ՛ Բ՝, եւ՛ Բ՝ ազազակը լսուեցաւ ամէնուն բերանին մէջ կրկնուելով։ Մէկ վայրկեանի մէջ սեղանը պարպուեցաւ, աթոռները պատերուն քով դրուեցան։ կիթառները և մանտոլիններ դաշնակուեցան, իրենց ծանր խազերն և հեծեծագին ազազակները խառնելով։ Տեսա՞ծ էք երբեք, սէնոր, ցլամարտիկի մը սենեակը։ Պատը վերէն վար ծածկուած է Լէոֆ-յի գունաւոր պատկերներով, նշանաւոր խօսքերով, չորցած արեամբ կարմրած երիզներով, երբեմն իսկ սպիտակ երկար եղջիւրներով, և միշտ Յ. Կուսին մէկ արձանիկովը կամ պատկերովը որուն տակ կը վառի յար խորհրդաւոր փոքրիկ կանթեղը։ Մեր երկրէն մեկնելէ առաջ տեսէք անգամ մը։ վանդակը շատ յարմար չինուած է թռչնոյն համար և մեծապէս պիտի օգտուիք այս տեսարանէն։

«Ժողէ Գանդարօ, իբր հիւրընկալ, մեր ազգային պարը պիտի կաքաւէր, և իրեն դիմացը խաղացող կինն էր Լէյիա գնչուհին, Բետրոյի տարփուհին։ Իր սպիտակ թիկնոցը, որուն ծոպերը մինչեւ գիտերուն վրայ կ'իջնէին, իր ճապուկ մէջքը որ իր վէտ վէտ ծածանումներով կը հետեւէր սրունքներուն շնորհալի շարժմանց, իր պղնձագոյն մերկ թեւերն և իր պզտիկ ձեռուքները որոց մատները կը ծափէին ձիթենիի ֆ-ա-ս-ա-ն-ներով, ա՜հ, գեղեցի՛կ աղջիկը. Ժողէ աչքովը կը հանուեցնէր զայն երբ իրենց երկու մարմինները կ'անցնէին արագ և թեթեւ, իրարու քսուելով առանց հպելու։ Օլէ՛ ուլէ՛։ Եւ մեր ձեռքերը չափ կը զարնէին, և մանտոլիններ իրենց մարգարտայեռ խազերու տարափը կ'արձակէին։ Օլէ՛, ուլէ՛։

«Երկու պարողները կ'անցնէին ու կը դառնային, իրարու դէմ կը վազէին, իրարմէ կը փախչէին, իրար կը փնտռէին, մինչեւ որ երգչին բարձր ձայնը, արագկոնեան մաղթերգն հնչեցնելով, եկաւ չափը յամրացնել։ Այն ատեն Ժողէ և Լէյիա, իրարու փարած, իրենց մարմինը ա՛լ մէկ եղած, յամրաբար կը դառնային մեր հեշտորոր երգին դաշնակութեանը վրայ։ Իրենց սրունքներն իրարմէ չէին բաժնուեր, իրենց աչքերը գիրար կը փնտռէին։ Ժողէ իր բերանը դրած էր մանկամարդ աղջկան սեւ և գեղեցիկ մազերուն վրայ, և մեր խմբերգը կ'ընկերանար անոնց երազին։

«Այդ վայրկենին, նայուածքս հանդիպեցաւ Բետրոյի. գնչուն կը ճանչցնէր իր կիթարը, եւ իր աչքը չար արտայայտութիւն մը ունէր։ Պարն աւարտելէ յետոյ, պարողները, շնչասպառ և տենդայոյզ, իրենց տեղերը դարձան։ Ժողէ առաւ Լէյիայի հողմահարը, մէկ քանի վայրկեան երերցուց զայն իր դէմքին առջեւ ուր քրտանց կաթիլներ կը կայլակէին, յետոյ մեքենաբար, կամ այդ դեւ-կնոջ հրապոյրէն արբշիռ, բաց հողմահարը անոր երկնցուց։

«Կատաղութեան աղազակ մը որոտաց, և Բետրօ, տժգոյն, գօտիէն հանելով դաշոյնը, Ժողէի վրայ նետուեցաւ։

«Ամէնքս, մեր աթոռներէն ցատքելով, իր վրայ յարձակեցանք. ճիշդ ժամանակն էր։ դաշոյնը, իր աջ ձեռքին մէջ, արդէն իր վայրագակ թեւէն կ'ընդունէր անդիմադրելի մղումը։ երկվայրկեան մը եւս, և Ժողէի գործը լմնցած էր։

«Նախանձոտին զայրոյթն հանդարտեցուցինք, հասկցնելով որ երկու ցլամարտիկներու անարժան էր իրարու փորը ծակել, թէ իրենց քաջութիւնը պահելու էին մեծ պայքարին, եւ թէ Ժողէ մոռքէն չէր անցուներ սիրոյ յայտարարութիւն մը ընել (բաց հողմահար ներկայացնելը՝ սիրոյ հրատապ խոստովանութիւն մը կը նշանակէ մեր մէջը)։ Վերջապէս երկու հակառակորդներէն խնդրեցինք ձեռքի սիրալիր եւ եղբայրական սեղմում մը։ Ժողէ յառաջացաւ, պարկեշտութեամբ երկնցուց իր լայն ձեռքն, եւ Բետրօ իր ձեռքը տուաւ անոր, բայց գրեթէ ակամայ եւ անմիջապէս ետ քաշեց։ Լէյիա շար ժպիտով մը կը դիտէր այդ տեսարանը։ կը փոփաքէր արիւնահոսութիւն տեսնելու եւ յաղթականին մրցանակն ըլլալ։ Ասոր վրայ բաժնուեցանք ամէնքս ալ, իրարու մոռնալով բարի գիշեր եւ յաջողդ օրուան համար ժամադրութիւն։»

. .

Պատմիչն ումպ մը առաւ իր պաղ խաղուէէն, կրկնոցն ուսերուն վրայ բերաւ, և շարունակեց։

«Ի՞նչ բաղմութիւն փողոցներուն մէջ։ Գոգոն լեցուն էր, սրճարանները խճողուած։ Ա՜հ, չա՛տ մարդ կար չա՛տ մարդ։ Մոռածեցէք անգամ մը, երկու նորութիւն մէկ օրուան մէջ։ մեր մեծ տօնն ուր բոլոր նահանգը, նավարարայի եւ մինչեւ իսկ կուիրուգքոյի մեծ մասը կը վազեն կուգան ծունր դնել մեր յարգամեծար պաշտպան սրբուհւոյն պատկերին առջեւ, եւ ցլամարտ մը որուն շուքը կ'աւելցնէին Սպանիոյ առաջին ցլամարտին անունն եւ նորընծայի սուր տալու հանդէսը։ կարծեմ թէ դուք «սկզբնաւորութիւն» կ'անուանէք այս բանը։ բայց ձեր երկրին մէջ այդ հանդէսն ազնուականութեան վերապահեալ է։ մեր մէջ, ամբողջ ժողովուրդն է, ազնուական, քաղքենի եւ գիւղացի, որ կուգայ իր ծափահարութիւններով եւ խանդավառութեամբ նուիրագործելէ կամ սուլումներովն անարգել սխալակի մը փառքը։

«Հրապարակին մէջ ամէն տեղ լեցուն էր, և արեգակը գլուխներու այդ ովկէանէն կը ցոլացնէր շողշողուն գոյներու հազար ցայտեր։ կը պոռային, կ'երգէին։ ուսերիքները ձեռքէ ձեռք կ'անցնէին։ տապկած ոչխարի կողերը մէկ տեղէն միւսը կը նետուէին, և այլանդակ գգուանքներն արծաթեայ շրջակներով՝ ձեռքէ ձեռք կը պարտուէին։

«Ժամը երեքը զարկած է։ Հասարակութիւնն անհամբեր է։ բայց մեծ տեսարանին ժամանակը կը մօտենայ, և ազդակները կը հանդարտին, ամբոխը կը մեղմանայ, կոգովները կը գոցուին, գօտիները կը սեղմուին՝ իրենց անհամար ծալքերուն մէջ ծածկելով պաշարները։

«Հոն, վարը, ասպատանին քովի սենեակը, սպիտակ պատերով փոքրիկ մատրան մէջ, հիւանդանոցին քով, մարտիկները կ'երթան խոնարհիլ Քրիստոսի պատկերին առջեւ և մեղմաձայն կը խնդրեն անկից իրենց մարմինները պահել սրածայր եղջիւրներէ։

«Բետրօ գնչուն եւս, սովորութեան հնազանդելով, կ'երթայ դէպի մատուռը։ բայց դրանը սեմին վրայ, կը հանդիպի Ժողէի որ անկից կ'ելլէ։ իր նայուածքը կը շողայ և ճամբան կը փոխէ։ Է՛հ, գժտութիւնը մոխրին մէջ մէկ քանի կայծ թողած է։ Ցլամարտին պետը լաւ ըրած չէ երկու մարդիկն պահելով իր խմբին մէջ։ Պէտք չէր թողուլ որ Ժողէ մասնակցէր ցլամարտին։ որովհետեւ Աստուած միայն գիտէ թէ ի՞նչ կայ թաղուած գընչուի մը կուրծքին ներքեւ։

«Բայց փողերուն և պղնձեայ գործիներուն գոչիւնները կը հնչեն։ Ռիկոյի քայլերգը կը ծեծէ հին Բլաձային պատերը։ կրկէսին մէջ արուեստագէտներ կ'սկսին բաժնուիլ իրարմէ և իրենց տեղերը երթալ։ Նախագահն իր օթեակին մէջն է։ թշկինակը կ'երերցնէ, և սեւ զգեստով ու բազմերանգ գլխարկով ոստիկանները կը պարպեն կրկէսը։

«Ամէն բան պատրաստ է։ Հաստատուստ մեծ դուռը յամրաբար կը դառնայ և թափորը ներս կը մտնէ։ Ցուսմբը կը յառաջանայ՝ ձիաւոր երկու ոստիկաններուն ետեւէն։ առաջնակարգ սուսերամարտիկներն առջեւէն կ'երթան։ Բետրօ իր վարպետին քովէն կը քալէ։ անհուն կեցցէ մը կը ժայթքի տասն հազար կուրծքերէ։

«Մերուանի ցլամարտիկը կը ժպտի, և իր աչկերտին ձեռքէն բռնելով, կարծես կը ներկայացնէ զայն Ժողովրդեան։ մոլեգին աղազակներ, ծափեր։ Բէտրոյեն գոչեցող կուգան, և խրոխտ, նիզակը ձեռքին, Ժողէ Գանդարօ նայուածքը կը նետէ աջ ու ձախ հանդիսականներուն շողշողուն զանգուածը կրկտելով, գոգցես յիշատակ մը փնտռելու համար անդ։ Յետոյ կուգան պ-ա-ռ-ա-ք-ն-ե-ր-ը, յետոյ ֆ-ա-ք-ա-ռ-ք-ներ, յետոյ ֆ-ա-լ-ն-ե-ր-ը. ջորիներու պերճ և շռնդալից կառքն որ իբր մեռելաբարձ պիտի ծառայէ ձիերուն և ցուլերուն դիակներուն, յետոյ վերջապէս ըսպասաւորները։

«Թափորը կ'անցնի և անհետ կ'ելլայ։ յետոյ կրկէսին մէջ կը դառնան միայն Բետրօ և ֆ-ա-ք-ա-ռ-ք-ները, երկու ֆ-ի-ղ-ա-ռ-ք-ներ որոց մին է Ժողէն, և ֆ-ա-լ-ն-ե-ր-ուն պատուոյ ամբոխը։

«Բետրօ, որ առաջին ցլամարտէն յետոյ միայն ֆ-ա-ք-ա-ռ պիտի հոչակուի, կ'երթայ անոնց խառնուիլ։ Բէյ-ա-ռ-ք-ները իրենց տեղը կը բռնեն։ Ժողէ ցլարանին դառնէն մէկ քանի մեդր հեռի կը կանգնի։ Ամբոխը անձկութեամբ կ'սպասէ մեծ կըրկէսին մէջ։

«Ոստիկանը նախագահին ձեռքէն կ'ընդունի բանալին, ազգային գոյներու ներկուած, և ֆ-ա-ք-ա-ռ-ին կը տանի զայն։ Ծընդղայները կը հնչեն. փողը կը գոռայ. ցլարանին դուռը կը ճանչէ իր ծղրիներուն վրայ, և դեղին ու սեւ ահագին զանգուած մը առաջ կը խոյանայ կը ցատքէ և հրապարակին մէջտեղը կանգ կ'առնու։

«Ցո՜ւլն է, հայակապ, խայտաբղէտ, հզօր և վեհ անասուղական ցուլ մը։ երկու անգամ կը ցնցէ իր հուժկու պարանոցը, աջ ու ձախ կ'երերցնէ իր փըզոսկրեայ երկու եղջիւրներուն լայն մահիկը. օդը կը ծծէ՝ գոգցես անդ փնտռելու համար իր լուսայորդ մարգագետնին բոյրն, և իր նայուածքը յամրաբար կը պատցնէ կարմիր փակոցին վրայ որ իրեն ներկայացուած միակ իրական արգելքն է։ Իր վայրագ պզտիկ աչքը տեսած է ժողէն։ իր ահագին գլուխը կը խառնարհի, գրեթէ իր թաթերուն մէջ կ'անցնի, եւ, լերան մը կատարէն փրթած ժայռի մը պէս՝ իր զանգուածը կ'անցնի կրկէսէն։ Զիւն երկու մեդր անդին, կանգ կ'առնու և իր կարճ թաթերը կը պրկին իրենց կրած բեռան ամենի ընդդիմութեան ներքեւ։ Կը նայի, վայրենիի մը պէս զարմացած որ իրեն առջեւէն չեն փախչիր։

«Իսէրոյը, գուսան, կը խառնարհեցնէ իր ներգալը և իր յառաջապահովը կը սեղմէ զայն կողքին վրայ։ սեւաստուերը կը ժողվէ իսքիրիքը, կը ցատքէ, բայց նիզակը թաթաւ մը կը շրջի, և սրածայր եղջիւրը մրեցնելու արժանը կը մտնէ ձիուն լանջքին մէջ։ Ուժը յաղթանակած է, և կեցցէները կը պոռթկան, ձին և ղեծեալը վար կը բարձրանան ուսերու ընդոստ հարուածով մը։

«Փոշի կը գանգաչէ, կ'երերայ, եւ, հաւասարակշռութիւնը կորսնցնելով, գետինը կ'ցնայ ծանրապէս։

«Բետրօ իսկած էյ-ա-ռ-ը մը, գիտէք, սէնոր, որուն ետ շուռնցող մարդ մը ըսելէ՝ այսպէս խեղճ Ժողէն, երեսը աւազին, անշարժ կը մնար։

«Այդ վայրկենին, բազդին մէկ կոյր զուգադիպութեամբ, ֆ-ա-ք-ա-ռ-ները կրկէսին մէջ ծայրն էին, երկուքը միայն կը գտնուէին ձիուն մօտ։ մին աջ կողմը, անոր եւ փակոցին մէջտեղը սեղմուած, չէր կրնար օգնութեան հասնիլ վար ինկած ձիաւորին։ միւսը Բետրօն էր, ցուլին ձախ կողմը եւ գետինը տարածուած Ժողէին մօտ։

«Հուժկու եղջիւրն փայտին վրայ գամուած, ձին կախուած մնացած էր, վրնջելով եւ իր ոտքերովն օդը ծեծելով։ պահ մը եւս, եւ ցուլը, թողլով իր զոհը որուն գործը լմնցած էր, կ'երթար ուրիշ մը փնտռելու։ անշարժ ֆ-ի-ղ-ա-ռ-ը առաջին զոհն էր զոր բաղդը կը ներկայացնէր իրեն։

«Բետրօ միայն կրնար ազատել զնա։

«Արագօրէն փաթթելով իր կրկնոցը ձախ թեւին վրայ, յաղթականին գլուխն պիտի նետէր զայն։ բայց յանկարծ իր նայուածքը, ձիուն հետեւելով, անոր ետին տեսաւ, երկրորդ փակոցին դէմը, առաջին կարգին վրայ իր Լէյիա տարփուհին, ոտքի վրայ եւ գլուխը ծռած, անձկալի՞ց։ Ահա ինչո՞ւ Ժողէ այդ տեղն ընտրած էր։

«Բետրօ մեքենաբար նետեց իր կրկնոցը, որ անասնոյն թոխս եւ արիւնալի ուսին հպելու դպաւ։ ցուլն այդ միջոցին եղջիւրն ազատեց, գլուխը դարձուց։ Բետրօ անցեալ եղած էր, կը փախչէ՞ր։

«Երկվայրկեան մը անցաւ, եւ խեղճ Ժողէի մարմինը, ճիշդ կուրծքն ծակուած, կ'երերար, անդամներն կախուած, եւ մէկ քանի քայլ անդին կ'երթար փռուիլ հողին վրայ։ Անհուն ազազակ մը թնգաց։ Ֆ-ա-ք-ա-ռ՚, Ֆ-ա-ք-ա-ռ՚ (1), Բ՝-ա-ր-ա, Ֆ-ա-ք-ի՛ռ՚ (2).

«Ամբողջ կրկէսն, ոտքի կանգնած. կը սուլէր. վրէժխնդրութիւն գոչելով։ Ցլամարտիկն. այդ ամբոխ ազազակին. այդ նախատինքին առջեւ զոր իրեն երեսին կը նետէին հազարաւոր ձայներ. անշարժ կը մնար գոյ ը նետած։ իր ոճրին վայրագութիւնը կը ցնցէր զինքն։ ակամայները կը կափկափէին և ճակատը քրտինքով կը թրջէր։ Հանդիսականներու միջոց կ'ուռնային։ կրկէսին մէջ կը տեսնէին միայն ֆ-ա-ք-ա-ռ-ին արիւնազանգ դիակն և սարսափահար մարդասպանը։ Ցուլը մեռցուա՞ծ էր։

«Բայց Աստուած չէր մոռնար։ անձայն ընդհարում մը, խուլ ձայն մը, ջախջախուած ոսկորներու ճաքճաքիւն մը, և Բետրոյի մարմինը օդին մէջ նետուելով՝ առաջին փակոցին և երկրորդին ալ չուանները քսուելով, գնաց տափկիլ կրկէսին առաջին աստիճաններուն նստարանաց վրայ, իր տարփուհւոյն ոտքերուն առջեւ։

«Ցլամարտիկը վեր վերցուցին, ոսկորները կոտրտած և կիսամեռ։ Եւ սակայն չմեռաւ, որովհետեւ ցուլին եղջիւրները խնայած էին զինքը։ բայց ձեւը, ձայնը, լսելիքն, ամէն բան անյայտ եղած էր։ վերջապէս այնպէս եղած էր ինչպէս տեսաք քիչ մը առաջ։

«Եւ հիմակ, սէնոր Ֆրանսացի, մնաք բարով և գիշեր բարի։ Զգուշացէք գնչուներէն։ իրենց սիրտն իրենց մազերէն սև է։»

ԱՆԴՐԻՈՒ ԺԻՒԼԻ

(Ռէվիւ- Բ-ա-լ-դ-ի ե լէ-դ-ի-ա-ն)

(1) Ֆ-ա-ք՚ Դո՛ւրս հանեցէք։ Հանդիսականներն այս ազազակով կը հայածեն կա՛մ անճարտար ցլամարտիկն եւ կա՛մ կուռիլ շուզող ցուլը։

(2) Ֆ-ա-ք՚ Կրա՛կ, որով կը պատժեն փախչող ցուլը։ այստեղ կը նշանակէ փոխ ցլամարտիկ մը։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՒԵՐԳ ՄԱՐԴԱՆԱՆՑԻ

(ԱՄԵՆ ԱՆՁԱՆՑ ԿԱՐԵՒՈՐ)

ԱՇԽԱՏԱՒՐՈՒԹԻՒՆ Բ ԵՐԿՈՒՇ ՀԱ՝ԱՁԱՏԱՑ ՑՈՎՍԵՓԱՑ ԵՒ ԱՏՈՒՆԻ ՑԱԿԱՒԵԱՆ

Մարդասիրութեան ուսումն պարզ և մեկին բացատրելի գործ մ'է, քաջասուքի չափ պատկերով զարդարուած։ Ստորագրեցին է Կ. Պոլիս Զաքարիաշեան, գրաքեան գրատուն։

483 Գինն է 3 դահեկան 5—5

ԱԶԴ

ԹՕՄԱՍ ՈՒՐԻԼՍԸՆ ԵՒ ԸՆԿ. ՇԱՏԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԻ

Սէրենս չոգենաւը. նաւապետ Թօլման, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն ասա հասած պարապած և Օտեսա ուղեւորած է։

Օրէնս չոգենաւը. նաւապետ Մընսի. ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 11ին և յուլիս 2ին ասա կ'սպասուի։

ԻԼԱՆ

ՕՐՄԱՆ ՎԷՄԷԱՏԻՆ ԻՏԱՐԵԻ ՈՒՄՈՒՄԷՍԻ

Պուլկար տաղը մատէնի Հիւմայուններէն 306 սէնէսի հասարաքէնտան օլարագ մէվճուտ պուլունան պիր թագըմ 104819 տիրհէմ ճէսիտ 717 քիւսիւր սիմի խալիս իլէ 608 տիրհէմ ճէսիտ 773 քիւսիւր պաթունէն միւզայիտէսի պիլիճրա չէհրի հալը բուսինին 1ինունի բէնշէմպիկ կիւնիւ սապաթ 9 բատտէլերինէ միւզայիտէսի ք

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՒՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,000,000

"ՓԻՆԻՔՍ"

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրերք՝ Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ գրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 17,000,000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի ենթարկուածներու համար։

6

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ատենագրելոց, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգագրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍԱՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եղերաց Թիւ 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆռանկ 8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1889	» 5,604,722
Տարեկան հասոյթ » » »	» 12,773,779

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔՍ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳՈՒԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱԶ

ԾՈՎԱՑԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ Ֆռանկ 6,250,000 Պահեստի դրամ Ֆռանկ 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ չոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և գրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆռանկ

Լիազօր ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գաբու, Անանիատիս խան. 11

ՎԵՑ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆՔ ԿՊՏԱՐՈՒԱԾ

ԿԸ ՄՆԱՑ ՏԱԿԱՒԻՆ

ԵՕԹԸ ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔԻ ՇԱՀԵԼԻՔ

ՊԷՎԻԼԱՔՈՒԱ ԼԱ ՄԱԶԱՅԻ

Պարգեւաւոր պարտատոմսերով

Երաշխաւորեալ իտալական պետութեան արժէքներով այլ Ա. անդից և Փոխատուութեանց Արքայական Մնաւուին յանձնուած են թիւ. 2,504 և 14,614 ստացագրերու համաձայն

Այս ՊԱՐԳԵՒԱՒՈՐ ՆՈՐ ՊԱՐՏԱՏՈՒՄՆԵՐ ՊԷՎԻԼԱՔՈՒԱ լա Մազայի վերակազմեալ փոխառութիւն, հաստատուած են Իտալիոյ Ուժգնէրթ թագաւորին 1888 յուլիս 1 թուականի հրամանագրով։

Փոխառութիւնը կը բաղկանայ 32,181,900 ֆրանք դրամագլուխ, բաժանուած 2,452,000 պարտատոմսեր։ Ջնջելի է 115 վիճակահանութիւններով՝ 1889 մարտ 30ին մինչև 1928 դեկտեմբեր 31 այս 11 վիճակահանութեանց մէջ պիտի շահին

25,301 դրամներ՝ 8,209,000 ֆր. արժէքով

Ասկից հանելով գոյացուած վեց վիճակահանութիւնները, կը մնայ տակաւին շահելիք 7 միլիոն պարգեւ։

Իտալական կառավարութիւնը 1888 յուլիս 7 թուականի նախարարական զեկուցագրով հաստատած է Պենսական Արժէթղթոց առանցքը, իբր լիուլի բանական ապահովելու համար փոխառութեան գործառնութիւնքը։ Եւ այս, եւանդելով և փոխառութեանց Արքայական Վնասուկը ամէն վկայութիւնի Իտալիոյ Փոստարարութեան դրամներ Պանքայիին կը յանձնէ այդ արժէթղթոց ամբողջ պարգեւներուն վճարումն և արժէքի գլխավոր ապահովելու համար։

Վերջին վիճակահանութիւնք տեղի ունեցան 1889 դեկտեմբեր 31ին, 500,000 ֆրանքի գլխաւոր պարգեւով մը, և 1890 մարտ 31ին 250,000 ֆրանքի գլխաւոր պարգեւով մը։

ՏԱՐԻՆ ՁՈՒՍ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆՔ

1890ին — 1891ին — 1892ին

Մարտ 19|31ին — Յունիս 18|30ին — Սեպտեմբեր 18|30ին — Դեկտեմբեր 19|31ին

ՊԷՎԻԼԱՔՈՒԱ ԼԱ ՄԱԶԱՅԻ ՊԱՐՏԱՏՈՒՄՍԵՐՈՒՆ ԳԻՆՆ Է

1 պարտատոմս 15 ֆրանք—10 պարտատոմս 145 ֆրանք—100 պարտատոմս 1,400 ֆրանք

ՊԷՎԻԼԱՔՈՒԱ ԼԱ ՄԱԶԱՅԻ պարտատոմսք ի տես վճարելի են, հետեւաբար ամէն ժամանակ փոխանցելի են և գիւրաբար կը վճարուին։

ՊԷՎԻԼԱՔՈՒԱ ԼԱ ՄԱԶԱՅԻ պարտատոմսք կը կրեն Իտալիոյ Ուժգնէրդոյ թագաւորին ստորագրած հրովարտակին պատճէնը, արքայական պատուիրակին ստորագրութիւնը, իտալական կառավարութեան հսկողութեան դրոշմն և վիճակահանութեանց յատկանիշը։

Վիճակահանութիւնք տեղի կ'ունենան ի Հռոմ, Նիւմոնից Դեպարտեմենտ մէջ, Իտալիոյ Ազգային Պանքայի խնամքը որ փոխառութեան վարիչ անուանուած է մինչև յոլերջ, ի ներկայութեան Արքայական պատուիրակին, որ պարտաւոր ունի հսկել փոխառութեան և վիճակահանութեանց գործառնութեանց, յոգուտ արժէքարց։

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՐԳԵՒՔ

500,000 ֆրանք	250,000 ֆրանք	30,000 ֆրանք
400,000 »	200,000 »	20,000 »
300,000 »	50,000 »	6,000 »

և Նուազ կարեւոր ուրիշ շատ պարգեւք, ընդ ամէնը 25,301 պարգեւք։

Պարգեւով կամ պարզ գլխավճարով շահած պարտատոմսից վճարումը կը լինի Իտալիոյ Ազգային Պանքայէն, իւրաքանչիւր վիճակահանութենէն ամիս մը յետոյ։

Ըստ որում տարեդարձոց ամբողջութիւնը 32,000,000 Ֆրանքի դրամագլուխ մը կը ներկայացնէ, եւ պարգեւները գումարն ալ 8 միլիոնը կ'անցնի, հետեւաբար շահելու հաւանականութիւնը 4 ի դէմ 1 է։

Արժէթուղթք ինչպէս և վիճակահանութեանց ցուցակք կը գտնուին ԻՍՏԷՐՆ ԷՃԷՆՍԻ, Քարաքէօյ, Տէլիրմէն խան, 14, Կ. Պոլիս։

37 14—16

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՈՅԺ

Պիտի գտնեն ծերը, երիտասարդը եւ տղայք՝ եթէ միշտ գործածեն Տոքթ. Ռիճէսի Անուշիչ Հիւթը

Այս պատրաստութիւնն խանգնէի դղալ մը, կէս գաւաթ ջրի մէջ լուծուելով, յառաջ կը բերէ ախորժահամ և անուշիչ բմպելի մը, որ կը դիւրացնէ մարսողութիւնը, զարմանալի կերպիւ կ'ամրացնէ մանուկներն և առոյգ, զօրաւոր և հաւժկեա կ'ընէ զանոնք։

Մանկանց համար գործածութեան կարգաւ՝

Ջ. Ռիճէսի Անուշիչ Հիւթէն խանգնէի դղալ մը, փոքր քանակութեամբ թարմ ջրի կամ կաթի մէջ լուծուելով, յառաջ բերէ մանուկ մը որուն վրայ պէտք է ուշադրել 90 տարամ եռացող ջուր կամ կաթ, հոգ տանելով խառնելու մինչեւ որ եռայ. կարելի է զայն գործածել նաեւ ծծակի մէջ։

Անդրամէջը գտնուած է այն մայրերուն համար որք քիչ կաթ ունին կամ բնաւ չունին

Դեղագիներէն կը խնդրուի լաւ որոշել թէ զուկի՞ն թէ մորը համար է։

Եթէ կ'ուզէք որ ձեր տղայներն առոյգ և քաջակազմ բլլան, հարցուցէք Տր. Ռիճէսի Անուշիչ Հիւթին որ կը գտնուի գործակալին քով։

ԼԷՍԼԻԵՒՆԷ ԳԱՐՈՅԱՆԱ

Ղալաթիա, Վերջին պանդոկին քով թիւ. 95 և 97 69

VICHY

ՍԼԻՆԴ-ԵՈՐԻ ԱՂԲԻՒՐ

կամ ԼԱՍԹՈ ՍԼԻՆԴ-ԵՈՐ, գեղագործ, Բլան Լէ-քա, Ֆր.

Ամէնէն թարմն և հեռաւորապէս ամէնէն կազդուրինն և փոխադրութեան մէջ ամէնէն նուազ անպայմանելին, դեղեցիկ գարմանի բնդնէմ լեարդի, ստամոքսի և մէջքի հիւանդութեանց, աւազի և յոգնաբեր Գինն է 50 շիլինգ տիտուկը 20 ֆրանք։ Լեգեցերէն լաւագոյնս համար, իւրաքանչիւր շիշի պիտակին վրայ փնտռել սա ստորագրութիւնը

Կ. Լարոշ

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԳ

ԱՆԱՌՈՂՋԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ԵՐԿԱԳՈՐԾԱՆ

ՖԷՐՆԷԴ—ՊՐԱՆԴԱ

Մասնաւոր բաղադրութիւն Միլանի Պրանդա եղբարց

Մատակարարք Իտալիոյ Արքայական Տան

Ոսկեայ չքագրամ՝ Բարիզի 1889ի Տիեզերական Արուեստահանդէսին մէջ.

Քան տարուան յաջողութիւն ունեցաւ, յ. Մերիկա, ի Հնդկաստան, Արեւելք և Եգիպտոս —Շքագրամ 1885ի Անվերջոյի, 1884ի Թուրին, 1883ի Նեսի, 1881ի Միլանի, 1888ի Մէլբուրնի և Պրուսէլի, 1879ի Ամսնէլի, 1878ի Բարիզի, 1876ի Ֆիլատէլֆիոյ, 18 տի Վիեննայի մի քանի ոսկեայ ցուցահանդէսներուն մէջը։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԴԱ առողջապահական ամենէն ծանօթ պիտոյքն է—Շատ բժիշկներէ կը յանձնարարուի իրը գաւանական գարմանական ճաշակային երկիրներու տենդերու, տարափոխիկ հիւանդութեանց և քոլերայի։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԴԱ կը գիւրացնէ մարսողութիւնը, կը հանդարտցնէ ծարաւը, կը գրգռէ ախորժակը, կը բուժէ գլխու ցաւը, գլխու պտոյտը, ջղային ցաւն և մելancոլութիւնը։

Այս ըմպելիքը, բոլոր ծանօթ պիտոյքներէն և ամէնէրէն գերազանց, կ'ուզուի ամէն օր ճաշէն առաջ իրը ախորժարար։ Ճաշէն յետոյ, ազդու մարսազական է։ Կարելի է խառնել զայն վերմութի, գինիի, Սէլտի ջրոյ և խանգնէի հետ։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԴԱ, ինչպէս և Ցոյն տան վերմութը, կը գտնուի գլխաւոր անուշարարաց, նպաստաւոր առաց և գինեվաճառաց քով։

Թուրքիոյ համար կեդրոնատեղին է ՊՈՆՈՄԻ և ՐԻՔԷՔԻԱ 93

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԴԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԻԻԻ

Ղալաթիա Գէօլիւք Միլլէթ խան, միջազգային թղթատարատան վերի յարկը

Այս նշանաւոր գործատունն՝ որ արդեանաւոր համբաւ մի ստացած է ի մէջ, այս ամրան եղանակին առթիւ իւր վաճառքներու քանակութեան վրայ յաւելումի մի կ'ընէ, որ արդէն բազմաթիւ է Ֆրանսական, Անգլիական, Գերմանական եւ Գոյնական բնդրդեաներուն զանազան տեսակներով։

Չնայելով իւր բուն գործարանն ապրանքներուն վրայ որ, եթէ ոմանք համար ամէն տեսակ ճարմանիկներ, բանեանք, էնոպզեներ, քայլիրս, քորսէ, թաշկինակ, սանդիի պիտոյք, շապկի, շապիկներ, տոմանք, գիլանել կանանց օրիորդաց և փոքր տղէկանց համար զարդարանքներ, տեսակ մի ինչ ուրիշ տեսակ անթիւ նիւթեր բոլորն ալ ընտիր տեսակ։

Հաստատուած զանազանքը կը գրաւէ մանաւանդ այն վայելուչ և զանազան տեսակ վերարկուներն և ճաքերներն կանանց աբիրդաց և տղայոց, որք բոլորն ալ վերջին նորաձեւութեան համեմատ ճաշակով ուշադրութեամբ յարմարեալ են։

Աւելորդ մի բան է նաեւ ապացուցած զգեստներու պատրաստութեան նորաձեւութեան վրայ որ արդէն օրէ օր աճիրան, և իւր ընդարձակ արհեստանոցին շնորհիւ կրնայ կատարելապէս գոհացնել բոլոր իւր յաճախորդները նոցա ճաշակին ու բաղձանաց համեմատ ի գործ դնելով ինչ որ ապրանքներն։ Կը գտնուի նաեւ մինչեւ 16 տարեկան տղայոց համար ամէն տեսակ զգեստներ բոլորովին խիստ չափաւոր գներով։ Կը ծանուցուի մեծ եւ փոքր քանակութեամբ

ԱԿԿԱՐԻՈՒԹԻՒՆ ԶԳԱՑ 101

MERVEILLEUSE DÉCOUVERTE!

Plus d'ASTHME, Plus de SUFFOCATIONS

les Papiers, les Poudres, les Cigarettes, à base de narcotiques, calment momentanément vos soufrances épouvantables, mais vous tuent sûrement.

ASTHMATIQUES!

Le SEUL CURATIF de l'ASTHME, LE SEUL REMÈDE INOFFENSIF qui GUÉRIT, c'est la

LIQUEUR DE L'ÉTOILE

du Docteur Lanton, perfectionnée et préparée par Mario LECHAUX, Phⁿᵉ-C ᵉⁿ, 144, r. Ste-Catherine, BORDEAUX

Une intéressante Notice, contenant tous les renseignements sur la vivification et de nombreuses attestations de son efficacité, est envoyée gratis et franco à tous ceux qui la demandent.

DÉTAIL. Dans toutes les bonnes Pharmacies.

ԽԱՐԻՍԽ

ԿԵՆԱՑ, ԵՒԱՄՏԻՑ ԵՒ ՕԺՏՈՑ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ՎԻԵՆՆԱ

Գործարկութիւնք 1889 Դեկտ. ամսոյն

Այս ամսոյն մէջ ստացուած և ստորագրուած են 844 նոր մուրհակներ (բոլոր) որք կը կազմեն ապահովագրեալ գրամագլուխ. Ֆր. 5,117,407.50

Բաժիններու գանձ. » 432,287.03

Վերամուծանուցեալ ապիւ. » 296,100 —

1888 դեկտ. 31ին երաշխաւորեալ հասոյթ. Ֆր. 88,469,460.35

Ամբողջութիւն ապահովագրեալ գումարաց. Ֆր. 434,419,824.71

Վճարեալ գումար » 152,324,584.88

Տեղեկութեանց համար դիմել առ ընդհանուր Գործակատարն Պ. ԼԻՈՆԷԼ ՊՈՆՏԻ.

Թիւնէլի հրապարակ, տուն Մայէրի. երկրորդ յարկ. 27

Ընկերութեան սեղանաւորն է Պ. Ս. ԱՏԼԷՐ

ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

211. Կ. ՊՈԼԻՍ ՄԱՀՄՈՒՏ ՓԱՇԱ 211

Պատիւ ունի ծանուցանել իւր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ, իւր խանութին մէջ կը պատրաստուին թէ՛ արանց և թէ կանանց յատուկ ամէն տեսակ գեղեցիկ կօշիկներ Ֆրանսական նիւթերով և Ֆրանսայէ բերուած վերջին նորաձեւութեանց հետեւելով։

Պատրաստուած կօշիկները հետեւեալ վերջին գներով կը վաճառուին.

Գոթին Կալոշ	ղրշ	95	Գալատական Կալոշ	ղրշ	45
Գոթին	»	67	Կանանց մուճակ	»	40
Մոկ	»	150	Կանանց սկարբին	»	45
Սկարբին	»	52			

291

HUILE DE FOIE DE MORUE DÉSINFECTÉE de CHEVRIER

ՇԷՎՐԻԷՅԻ ՄՈՐՈՒ ՁԿԱՆ ԻՒՂ ՉՏՈՒԱԾ

Առաջնակարգ դեղագործ ի Փարիզ, ասպետ Պաստոր Լեգիոնի, վարձատրեալ Բ. կարգի Մէտիտիէոլ, Բոնապարտ Իզապէլ-լա-Գաթոլիք պատուանշանին։

ՃԵՐՄԱԿ ԵՒ ԹՈՒԼԻԿ

Մորու ձկան իւղը խստիգնդով զտելով, Պ. Շէվրիէ այդ հեղուկին առած է ախորժելի համ և հոտ, միանգամայն առելիցնելով անոր բուժիչ յատկութիւններն։

Այս դիւրին պատճառաւ հնարիչը մեծամեծ վարձատրութիւններ ստացած է, միասայ և պատուոյ վկայական։

Ամբողջ աշխարհս բժիշկք կը նախընտրեն զայն ամէն տեսակներէն։

ԵՐԿԱԹԱԽՈՒՆ

Պ. Շէվրիէ իւր դեղատան կատարելագործած է եղանակ մը ջերմով Մորու ձկան երկամիտ ուռուցքն իւղին պատրաստելով։ Հանգամանքս այս յաւելման, իւղը դիւրաբեր կը մարսուի և քանակ պիտոյութիւն չպահանջուիր։ Ուստի նախընտրելի է միւս բոլոր երկամիտ սիրաան պատրաստութիւններէն և յատկութեամբ կը գործածուի թոքախտի, Գրանչիթի, Վատութեան և Խոյլի համար։ Մանաւանդ կը յարմարի տկարակազմ անձանց։

426

ընդհ. մթերանոց, Կեդր. դեղատ. Ն. ԹՔՕՅՕՐԻՏԵՍ. 241, Մեծ փողոց Բերայի, Կ. Պոլիս Մբեւնոյն դեղատան մէջ կը գտնուի նաեւ ՇԷՎՐԻԷՅԻ կազդուրիչ ԴԻՈԳԱՅԻ ԳԻՆԻՆ

ՊՈԿՏԱՆՕՖԻ ԴԻՍԱԼՈՏԻ ՀԻԹԻ

ԳՈՐԾԱՐԱՆ Ի ՊՈՍՏՈՒԱ

Նոր դարման ընդդէմ արբաւի ինչպէս ձիու, եղջերաւոր անասնոց, ոչխարներու, շուներու մակաբոյծ ճրճիներու։

ԻՐՈ ՆԱԽԱԶԳՈՒՇԵՈՒԹԻՒՆ. 200էն 300 մասջրի խառնեցէք և գործէն լուացէք.

ԻՐՈ ԴԱՐՄԱՆ. 12 էն 150 մասջրի խառնեցէք։ Այս չափով կ'սպանին ճճիներն և կ'սպիտնին անասնոց վերքերը։ Նոյնպէս կ'ամրացնէ շուներուն յատուկ հոտն և թաքնոց փնտռելիքներն ամենամբ կ'գտնին։ Ոչխարներուն համար՝ կէս տիւ հիւթ 50 լիտր ջուրի մէջ։

ԻՐՈ ԱՂԲ. Իրը տոր կը գործածուի տաղերուն և պոռատու ծառերուն, կ'ոչնչացնէ ոջիլներն և թրթուրներն, և հետեւաբար կը դիւրացնէ տունկին աճումը։ Որթատունկերը 60 էն 80 մասջրի մէջ լուծուած ՏԻՍԿԱՆՕՖԻ ԴԻՍԱԼՈՏԻ ՀԻԹԻՆ, զերծ կը մնան ամէն տեսակ հիւանդութիւններէ և մինչեւ իսկ ՖԻԼՈՔՍԷՐԱՅԷ։

Պակասանոցի հիւթը 1/4, 1/2 և 1 քիլոնոց տուփերով կը ծախուի Գալաթիա, Խուրշուն խան, թիւ 18. 411

COMP. RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՆԱՒԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՈՒՐԻ

Շաբաթուան երթեւեկութիւնք

Օր	Յուլ.	Հ.Ռ.	Ը.Ե.	Երթ.	Ուղեւոր
Ուրբ.	4 16	2 եր.	Օտէսա		Օտէսա
Գշ.	5 17	5 եր.	Աէքատէրինա		Զէքարէվի
Դշ.	6 18	10 առ.	Անասոլու		Նամիմեզ
Դշ.	6 18	10 առ.	Սեվաստոպոլ		Օրէկ
Երբ.	7 19	2 եր.	Օտէսա		Ռուսիա

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Գործակալութիւնն Ռուսական ընկերութեան ի Քիրչէ Գարու։ 136

ՔԻՒՆԱՐԴ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈՒԴԵՆԱՒՈՒՑ

Ոչ ոք ոչ ոք երբեք չէ բերեր Լիվերբուլ և Ամերիկայ դիմեր

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ամերիկա	7718	Գերմանիա	4841
Իբերիա	7715	Պոմերանիա	4535
Լիվիա	7391	Նամարիա	2574
Լուսանիա	7268	Մարաթոն	2403
Հաւանիա	5587	Ալբիոն	2393
Ալեքսանդրիա	5517	Պարսկաստան	2166
Կալիֆոռնիա	4809	Թարնիա	2246
Սիթիա	4557	Բալտիրա	2144
Ալբերտ	2143	Թրինիդատ	899
Փիլատար	1876	Մորգան	1856
Շեբրաբրի	1614		

Aleppo չոգենաւը, նաւապետ Ֆորկիւսոն, Օտէսայէն գառնալով ամսոյս 20ին, անմիջապէս Լիվերբուլ պիտի ուղեւորի ուղղակի։

Kedar չոգենաւը, նաւապետ Բոթուէլ, Լիվերբուլէն ատ պիտի հասնի ամսոյս 30ին։ Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ Գործակատար
Thomas C. Joly
Թիւ 1, Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան, Գալաթիա
196

Արտադրատէր Ս. ՅԱՄԱՏԵԱՆ

Տ. ՊԱՏՐՈՒԹԻՒՆ ԲՐԻԷԼԻՔ ԼՐԱԳՐՈՑ